

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО РЕЛИГИОЗНО СЪПСАНИЕ

Всичко за „Християнски свѣтъ“ се изпраща до:

Павелъ Мишковъ—Свищовъ

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ

За България 3 лв. За странство 4 лв. Всичко въ прѣдплата.

1 Шиб. 8442-XIV, 1780

ДРУГАРЮ МОЙ, ВЪРВИ...!

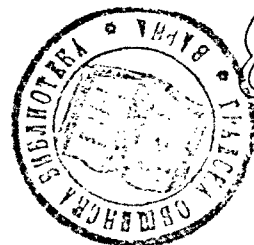
Една звѣзда азъ виждамъ вечъ изгрѣва
В'червенъ пурпуръ разлѣла се трепти,
Лъжчѣтъ ѝ прѣска свѣтлостъ и облѣла
Съ пламъкъ буенъ завѣтнитѣ ми мечти.

В'зарева, в'ново сияние азъ съзирамъ
Призрактъ блѣдъ какъ лута се самотень.
В'единъ моментъ той прави жестъ—виждамъ
Връзъ него какъ се прѣска лъжчѣтъ животворень.

Той става бодъръ, болна грѣдь раздвижва,
Червена руменина лицето му краси.
В'зенидата пламти огънь се вижда
В' дѣснидата остъръ мечъ държи.

Тръгва той смѣло в'пъжъ трънливъ, отраденъ
Върви!... Не спира го ни дѣтински плачъ,
Върви другарю мой!... Мечтата - призракъ слостень
Вечъ грѣй и всѣкъ день раздухва тъмни здрачъ.

Една звѣзда азъ виждамъ вечъ грѣе
Разлива се сияйни лъжчѣ на врѣдъ.
Захожда вечъ, кумиръ демонски тлѣе
Другарю мой, върви, крачи, напредъ!

Евангелски амвонъ.

Проповѣдь

Христиани Езичници.

„Ето мъдрети отъ Изтокъ“ Мат. 2:1

Когато Исусъ се роди, мъдрети отъ изтокъ дойдоха при Него да Му се поклонятъ като поднесоха дарове: злато, ливанъ и смирна. Тѣ намѣриха отрока повитъ и сложенъ въ ясла, но това не имъ попрѣчи да забѣлжватъ неземното естество на дѣтето и да узнаятъ божествената Му мисия . .

Днесъ Исусъ Христосъ не е вече безпомощенъ отрокъ, а великъ и силенъ завоевателъ. Неговата покана „елате, защото всичко е вече готово“, намира откликъ и въ найтъмнитѣ къшета на земния валѣкъ. И езичниците почватъ да усѣщатъ топлотата на евангелската свѣтлина, която тъй сияйно се прѣска по всички страни.

Но, вий, родени христиани, отгледани между христиани, които сте кръстени и кърмени съ Евангелието, подкрѣпени съ много тайнства и заякчени въ вѣрата чрѣзъ редъ проповѣди; сега, когато евангелската ука разпрѣсква тъмнитѣ облаци на езичеството и сгрѣва замръзналитѣ сърдца на людие въ Еквадоръ, вий, които живѣте всрѣдъ влиянието на тая евангелска ука и заобиколени отъ лжичитѣ на вѣчната свѣтлина, какъ тъй сте останали далечъ отъ Исуса?

За васъ не е потрѣбно да идвате отъ далечния Изтокъ за да се поклоните Нему, но пакъ, вий намирате мъжнотия да дойдете при Него дори отъ такъво близко разстояние. Вий неможете да оставите богатството си, вий не можете да се освободите отъ грижитѣ за насѣщния, вий се страхувате отъ страдания.

Не е потрѣбно да ходите въ Иерусалимъ да дирите Исуса. Днесъ царството Христово е навѣкжѣдъ. Но, вий сте станали лѣниви и всичкия трудъ ви се вижда отвратителенъ. Вий се срамувате да ходите по стѣпките на Христа, въ Когото, ужъ вѣрвате!

Вий не считате за голѣма и велика работа, да служите Нему—съвсѣмъ обратното; и вашитѣ дѣла показватъ, че вий не сте христиани. Вий сте нарушили вашето кръщелно обѣщание; вий сте потѣпкали кръвта Христова подъ краката си; вий възставате противъ Неговата воля, и вашитѣ обѣщания (на покорностъ) не служатъ за нищо.

Вий се отричате отъ дяволътъ и него-

вата слава, вий, които всѣкой день вършите неговата работа! Вий не се придържате и водите по Христовитѣ принципи, а живѣте както езичниците живѣятъ. Ето мъдрецитѣ, живуци всрѣдъ езичеството, дойдоха при Христа; а вий-всрѣдъ христианството бѣгате къмъ езичеството. Вий сте оставили манната и хлѣбътъ на ангелитѣ, и търсите да задоволите апетита си съ храна която е за свинетата. Всѣки день користолюбieto се увеличава и водовъртежа на лихоимството се уголѣмнява. Луксътъ е заразилъ и покварилъ всичко; гордостта се е надигнала дори до облацитѣ, богохулството раздира небесата и подигравките достигатъ до самото лице на Бога. Вий (които вършите това) сте чада дяволски, дяволътъ е вашъ баща и вий вършите волята на баща си.

Слѣпи сж онѣзи, които думатъ, че нашето врѣме е по-щастливо отколкото миналитѣ вѣкове. Ако Св. Писания сж вѣрни, нашия модеренъ животъ не само, че не е както онзи на хората въ Христово врѣме, но въ много отношения отстъпва на тѣхния—Погледнете на нашитѣ градове и села, вслушайте се на онова що пѣпле и шуми около васъ, надникнете въ държавнитѣ учреждения и частнитѣ заведения и вий ще видите, че здравомислието е най-голѣмата липса.

Ний живѣемъ всрѣдъ христиани, ний се срѣщаме съ христиани, но тѣ не сж христиани, които сж само по име; много по-добрѣ би било всрѣдъ езичници . . . Защото сега хората сж станали — самолюбиви, сребролюбиви, величави, гордѣливи, хулители, непослушни на родителитѣ си, неблагодарни, нечестиви, немилосерди, непримирителни, клеветници, невъздържни, свирѣпи, неприятели на доброто. Прѣдатели, напрасничави, надутти, по-вече сластолюбиви, а не Боголюбиви, и иматъ видъ на благочестие, а отъ силата негова сж отречени — Уви, езичниците ставатъ христиани, а роденитѣ христиани живѣятъ по езически! И то прѣдъ лицето на „христианската църква“.

Каква голѣма нужда има у насъ отъ Христовото Евангелие! А колко малцина сж евангелскитѣ проповѣдници! Молѣте се на Господаря за по-вече работници.

Четете въ идущия брой на „Хр. Свѣтъ“ статията: Най-голѣмия скандалъ въ XX вѣкъ—отъ Павелъ Мишковъ

Велика България!

Много отъ житейскитѣ промѣни, които врѣмето ни донася сж псвѣрхностни. Има обаче, една стабилностъ въ сърдцето на нѣщата. Великитѣ закони на живота не се промѣнятъ. Сжщото слънце, което тури край на Иакововата борба, позлатява днесъ нашитѣ радости и успѣхи. Такъва е и характеристиката на общественото мнение и народнитѣ нужди.

Мотивитѣ които сж ръководили животътъ на прадѣдитѣ ни сж сжщитѣ които напътватъ и нашия модеренъ животъ. Живота измѣня по-скоро своя костюмъ, нежели своя характеръ. Когато казваме, че историята се повтаря, ний не искаме да кажемъ съ това че има случайни съвпадения, но, че доброто и лошото въ живота иматъ тая тенденция да се увѣковѣчатъ. Така, ний можемъ да се върнемъ съ столѣтния назадъ и да намѣримъ нѣща въ старата история, които и днесъ се повтарятъ въ живота.

Дневния въпросъ между евреитѣ въ днитѣ на Езекия бѣше: „какъ можемъ да се отърсимъ отъ Асирийското иго“? Обществено мнѣние по този въпросъ бѣше да се съюзатъ съ Египетското царство.

Идолопоклонския Египетъ имаше много конѣ и колесници, които привличаха вниманието на евреитѣ. И нека се помни, всѣкога е имало хора, които при поискване на „колесници“, ни най-малко не сж помислювали отъ дѣ ще ги взематъ и колко ще ги запазятъ. Четете историята. Царства се издигали до величие и пропадали до забрава. Великитѣ центрове на сила, знание, индустрия и властъ прѣминаха на Западъ. Мѣста, които по-рано се славели съ търговско и политическо влияние, сега сж нищо по-вече отъ една археологическа мѣстностъ. Но, сърдцето на Западъ днесъ е такъво, каквото бѣше прѣди години на Изтокъ и опасността която грозеше евреитѣ въ днитѣ на Езекия, е сжщата която стои на пѣтя на Българския народъ.

Напоследъкъ една голѣма дума се дѣвчи отъ нѣкои наши първенци, които много пѣти говорятъ, прѣди да мислятъ. „Българска Империя“! Твърдѣ доблестна фраза! Въ нея има и сила, и величие, и просторъ! Но, съ нея има тоже, нѣща твърдѣ тѣсно свързани, за които охотливитѣ първенци малко мислятъ. Съ нея сж свързани и колесници, и конници, и желѣзо и злато. Пазете се отъ „сѣнката на Египетъ“! Тамъ великитѣ нѣща

губятъ своето величие и благороднитѣ нѣща — своето благородство. Истинния империализмъ не се състои въ широкитѣ граници и многото к пия, а въ характерътъ на нацията.

Всѣкога, когато нѣкоя империя е била заплашвана, първиятъ шепотъ на това заплашване се е чувалъ въ улицитѣ на нейнитѣ собствени градове. Опасността на една нация, както опасността на една душа е всѣкога въ самата нея, а не отвънъ. Първата причина за Римското унищожение не бѣше въ силата и множеството на Готитѣ, а въ безпѣтството на развратната Римска столица. Това, което, помрачава националния престижъ, и това, което го издига, се намира въ сърдцето на самата нация. Не е далечъ деньтъ, когато този ще бѣде считанъ за империалистъ, който мисли по-вече за задълженията на своето отечество, отколкото за неговитѣ права.

Нека дойдемъ по-близо до сжщността на прѣдмета. Само тридесетъ и петъ години бѣха достатъчни за да се позасили отечеството ни. Историята какъ всичко това е станало — историята на българскитѣ генерали, държавници, учители и работници е твърдѣ пѣстра! Но каква ще бѣде нейната слѣдующа страница?

И когато говоримъ за България, ний не мислимъ за апелативния сждъ, или Народното събрание. Правителството не е нашето отечество. Послѣдното е по-велико отъ правителството, и отъ прѣдседателя на Народното събрание. Когато говоримъ за България, ний мислимъ за общия животъ на нѣкои си петъ милиона хора; тѣхния трудъ, тѣхната любовъ, тѣхния смѣхъ, сълзи, нещастия, мизерия и ужаси; тѣхнитѣ надежди и идеали. А всчко това по само себе си внушава градоветѣ, селата, минитѣ, фабрицитѣ, училищата, църквитѣ, театритѣ, пресата и пр.

Е, добръ. Отъ какъ България се изправи на собственитѣ си крака, врѣмето е наложило нови условия на животъ. Модерния патриотизмъ трѣбва да има по-друго опрѣдѣление, за да посрѣщне нуждитѣ на тази вълнуваща се отъ незадоволство ера. Нека не диримъ дрипитѣ на миналото за завивка на новото врѣме. Истинския патриотизмъ е творческа сила, а не подражателъ на минали случки. Фалшивиятъ патриотизмъ е билъ всѣкога първата искра за подпалване голѣмитѣ обществени пожари на народно и всечеловѣческо унищожение. Той всѣкога е падклаж-

далъ войнитѣ, той всѣкога е раздѣлялъ челоувѣчеството на свирѣпи нации, готови да се нахвърлятъ една срѣщу друга.

Всичко това, обаче, е манифестация на една скрита причина, която се намира въ умоветѣ на множеството. Въ по-вечето нации, да не кажемъ въ всички, сжществува единъ особенъ духъ на умраза и криворазбиране къмъ друга нация. А въ това има опасностъ по-голъма, отколкото отъ коя да е крѣпностъ.

Шовенизмъ е карикатура на патриотизма. Първиятъ убива послѣдниятъ.

Ний сме винаги наклони да забравимъ другитѣ, като че тѣ не сжществуватъ. А това е коренътъ на всички войни. Първото нѣщо, което трѣбва да сторимъ, ако искаме да достигнемъ по-добра ера на животъ, е, да помнимъ, че и други хора, освѣнъ насъ сжществуватъ и искатъ да сжществуватъ.

Да любишъ по-силно, да страдашъ по-търпѣливо, да помагашъ по-ревностно — ето величието на една душа, величието на единъ народъ!

Походната заповѣдь на Църквата.

Въ единъ вѣкъ, като този, когато сжществената мисия на църквата е въ опасностъ да бжде помрачена и укрита, длъжностъ ни се налага, да припомнимъ послѣдната заповѣдь на Христа за прибиране на жетвата: „Даде ми се всяка властъ на небето и земята. Идете прочее, научете всичкитѣ народи... и ето, Азъ съмъ съ васъ“. Важно е да се забѣлѣжи, че заповѣдта изхожда отъ авторитетността на Христа. „Даде ми се всяка властъ . . . идете, прочее“. Сжщественото подбуждение за евангелизиране не се намира въ нуждата на свѣта, колкото очебиюща и различна да е тя; а въ недвусмислената заповѣдь на Христа, Който, имайки властъ, заповѣдва ни да отидемъ и научимъ всичкитѣ народи. Да откажемъ длъжността и отговорността на ново-завѣтния евангелизмъ не е да отричаме нѣкакви методи; а просто неизпълнение на походната заповѣдь на Началникътъ и Съвършителътъ на нашата вѣра.

I.

Въ първата глава на Дѣян. на апостоли тѣ четемъ, че дори самитѣ апостоли, къмъ които заповѣдта бѣше адресирана, бѣха въ опасностъ да побъркатъ мисията. Тѣ очакваха национално възраждане и питаха Исуса: „Господи, сега ли ще възстановишъ израиленовото царство? И Той имъ отговори: „не е ваша работа да знаете врѣмената и годинитѣ... но вий ще получите сила . . . и ще бждете Мои свидѣтели“. Тукъ ний виждаме енорийската идея и универсалната заповѣдь. Добрата вѣстъ не бѣше само за Израилъ, но за всички свѣтъ, и тѣзи, които се изкушаватъ да подражаватъ модерния начинъ на незачитане работа на апост. Павелъ, ще направятъ добръ да помнятъ, че той бѣше еднички да

се отзове на буквалното изпълнение на заповѣдта. Той стана Апостолъ на всесвѣтския евангелизмъ. Той стана моделъ на души — придобиване.

Добръ е да се помни, че заедно съ Христозата заповѣдь намъ се дава и обѣщание за сила въ свѣръзка съ работата на свидѣтелствование. Това е силата на Духъ Святый. Не човѣшка сила, не организациона сила, а Божественъ Духъ. И има ли проповѣдникъ на Евангелието, който не е нѣкога чувствувалъ плачевната неспособностъ въ работата за придобиване души?

На стина, това е ожиданието на часътъ! Ний имаме ученъ и умственъ екипажъ; ний имаме организация и стратегия; и сега нуждаемъ се отъ сила. И мжнотията е тамъ, че има толкова много забръкване на мисълта относително този въпросъ. Много искрени души ожидатъ за сила и тѣ никакъ не сж увѣрени за начинътъ по който могатъ да я получатъ. Други я очакватъ въ молитвена тѣга като повседневно се молятъ за Духъ Святый. Нека се повърнемъ къмъ простотата на Исусовитѣ думи: „Вий ще приемете сила“. Нека се повърнемъ къмъ апостолския въпросъ. „Приехте ли Духъ Святый, когато повѣрвахте?“. Тогава, нека разберемъ, че нѣма причина да чакаме, като помнимъ, че Духъ Святый е билъ даденъ. Сега Духъ Святый чака за насъ. И въ момента на абсолютно покоряване подъ властта на Христа, ний откриваме пълнотата на Божествения Духъ.

На второ мѣсто намъ е заповѣдано да подедемъ работата на свидѣтелствование. Свидѣтелъ е челоувѣкъ, който знае. Въ сждилището не питатъ какво лицето мисли, а какво знае, то е важното. Слѣдователно, тѣзи които отиватъ да изпълнятъ Христовата

заповѣдь трѣбва да знаятъ истината и истината трѣбва да ги е освободила. Членовѣтъ на християнската църква трѣбва да сж свидѣтели на Христа: тоза е черта на благородство. Ако ний знаемъ Христа, трѣбва и да свидѣтел твоваме за Него. И това трѣбва да вършимъ по една причина—за да дойдатъ и други въ свѣтлината, да познаятъ истината и истината да ги освободи.

На трето мѣсто, намъ е дадена опрѣдѣлена походна заповѣдь. Иерусалимъ—градътъ въ който живѣемъ; Юдея — околността на нашия градъ; Самария—по-далечнитѣ мѣста и т. н. До като крайнитѣ точки на земята се достигнатъ. Може би нѣкой е повиканъ да отиде въ далечнитѣ краища на земята, докато другъ е повиканъ на работа въ отечеството си, въ градътъ си. Въ всѣки случай, има единъ Иерусалимъ да се евангелизира; една София, една Варна, единъ Свищовъ, едно село. Програмата е понятна и обширна и трѣбва да се рѣши отъ всѣка душа, но длъжността трѣбва да се посрѣшне. Църквата е получила походната заповѣдь и безъ чакане тя трѣбва да евангелизира маситѣ.

II.

Твърдѣ удивително е да наблюдавате какъ методитѣ на евангелизма се усвояватъ и употребяватъ отъ тѣзи, които що да е проповѣдватъ. Това е единъ фактъ върху който правимъ особно натѣртване.

Нека помнимъ, че свѣтътъ твърдѣ жарко прѣдставя прѣдъ маситѣ единъ другъ видъ евангелие. Социалния реформаторъ, съ своето евангелие за по-добри жилища, за по-добра храна и по-добри заплати не се колебае да се впусне въ пропаганда. Той гледа да използва всѣка платформа нему достъпна. Той не се влияе отъ врѣмето и обстоятелствата. Но съ врѣме и безъ врѣме декларира евангелието въ което вѣрва. За нашъ срамъ трѣбва да изповѣдаме, че много често, евангелиста на социалното евангелие показва по-голъма интензивностъ на чувствуване и по-голъмо постоянство въ работата отколкото тѣзи които Христовото Евангелие проповѣдватъ. Вземете за примѣръ събранията на отворено. „А, казва нѣкой, „ний ги държимъ прѣзъ лѣтото“. Да, прѣзъ лѣтото! Но, социалния реформаторъ държи такива събрания прѣзъ цѣлата година. Зима и лѣто, день и нощ сж за него безъ разлика. Той има нѣщо да пропагандира, и дали хората ще го чуятъ или не, той продължава да говори, защото „горко му“ ако не говори.

Когато экзаменуваме сжщността на тѣзи факти, ний виждаме колко справедливи и разумни сж тѣ. Ако човекътъ знае нѣкоя добра вѣстъ за своитѣ другари, какво друго ще бжде по естествено, отколкото тѣ да пожелаятъ да я чуятъ? Ний можемъ да мислимъ за политически и социални реформи, за економически подобрення, и безъ изключение ще намѣримъ че тактиката на агресивния евангелизмъ е системата която ни се налага.

Ний мислимъ, че не сме несправедливи когато внушаваме, че Християнската църква е горестно далечъ отъ свѣта въ този отношение. Ще ли нѣкой чужденецъ дошълъ за пръвъ пѣтъ въ кой да е отъ нашитѣ градове помисли, че има такова нѣщо к то евангелска агресивна работа? Кждѣ сж проповѣдницитѣ които държатъ събрания на отворено, по мегданитѣ и площадитѣ? Кждѣ сж евангелиститѣ които знаятъ да прощаватъ? Безъ да отговаряме на пълно на тѣзи въпроси, ний можемъ да кажемъ най-малко това: тѣ сж далечъ задъ социалния реформаторъ. Ний апелираме за по-вече ентосиазмъ и по-голъма активностъ у християнскитѣ работници.

III.

Послѣдната мисль относително походната заповѣдь на Църквата е, че работата не е произволна, но задължителна. Въпросътъ не се състои въ приемане, или въ отхвърляне на извѣстни методи. Въ сжщностъ всичкото е въ приемането, или отхвърлянето на програмата. Христовата заповѣдь не включва нищо по-вече отъ единъ всевъѣтски евангелизмъ и всевъѣтско завоевание, и да игнорирашъ заповѣдта, значи да игнорирашъ Христа. Ний изказваме истината тъй силно, защото има такива хора, които мислятъ, че заповѣдта Христова за евангелизирането на свѣта е волна и слѣдователно тѣ могатъ да я отхвърлятъ. Ний, дѣйствително, сме свѣдени да откажемъ да сме евангелисти, но да сторимъ това, значи да прѣстанемъ да сме основни християни. *Една църква която отхвърля задължението на евангелизма, подписва сама своята смъртна присѣда.*

Всичко това ясно се вижда въ самата заповѣдь. „Даде ми се всяка власть“. Тойзи, Който изпраща своитѣ хора е Единъ, Който ги е изкупилъ съ голъма цѣна, и така въпросътъ за евангелизма става въпросъ за Христа. Какво мислите вий за Христа? До каква степенъ вий признавате Неговото право на владичество? А това се манифестира чрѣзъ

начина по който ний се отзоваваме на Неговата заповѣдь, и чрѣзъ начинътъ по който изпълняваме тая походна заповѣдь. Не е достатъчно да казваме Господи, Господи—колкото и сладъкъ да е нашия гласъ—ний трѣбва да вършимъ Неговата воля.

Нашата длъжностъ, слѣдователно, за агресивенъ евангелизмъ изхожда отъ Христовата славна властъ.

И защото Той ни заповѣдва, ний сме длъжни да отидемъ. А така програмата на евангелизма става по вече въпросъ на послушание. Това не е ново нѣщо, а твърдѣ старо. То за много години е било лежало погрѣбано подъ смѣтътъ на десетини църкви. Но трѣбва да избавимъ духътъ на агресив-

ния евангелизмъ и да покажемъ на свѣтътъ, че не е ненормално нѣщо за църквата да дири изгубенитѣ и падналитѣ, но е нормалното положение за нейното сществуване.

Свѣтътъ на земни афери е занятъ съ евангелски методи. Ще останемъ ли ний назадъ? Отговора на въпроса възможно е да внушава и да значи прѣсѣвателенъ процесъ. Ний ще откриемъ кои сж дѣйствително на Христовата страна. Да ли ний живѣемъ, или умираме, да ли ний сме мнозинство, или едно загрижено малцинство, нашата длъжностъ е ясна: ний трѣбва да се върнемъ къмъ евангелизма, защото да се върнемъ къмъ евангелизма значи, да се върнемъ къмъ основния фактъ на християнската активностъ.

СОЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ

1. Исусъ и модерния социализмъ.

Цѣльта и стремлението на модерния социализмъ сж идентични съ **една частъ** отъ цѣльта и стремлението на Исуса. Обаче, Галилейския пророкъ претендира да извърши много по-вече за вселовѣчеството, отколкото обществото наредено по програмата на социализма. Има, тоже, една разлика въ методитѣ по които всѣки работи за ожидания край. Социализма иска да промѣни обстановката и условията на индивидуалния животъ като се надѣва промѣнената обстановка да противодѣйствува върху неговото естество и неговия характеръ. Исусъ иска да промѣни индивидуалното естество и характеръ, като знае, че тази промѣна ще видоизмѣни условията и обстановката. Социализма концентрира воята дѣйностъ и надежда въ обществото — съединението на всички индивиди. Исусъ концентрира всичката човѣческа дѣйностъ и надежда въ Себе Си.

Социализма очаква да достигне своята цѣль като настройва пролетариата срѣщу патрицини, работници срѣщу капиталистъ и така засилва положението въ което една неопрѣдѣлена сила оперира срѣщу неподвижна класа. Чрѣзъ класо-съзнанието социализма очаква да види врѣмето когато угнетенитѣ осжществяйки своята сила, ще изтрѣгнатъ правдиво третиране отъ угнетителитѣ.

Исусъ не само е противъ угнетението,

но замѣстя го съ великодушието и себеотрицанието. Въ обществото Исусъ произвежда не консолидиране на интереситѣ, а една симфония на чувствата. Той работи за социална реформа чрѣзъ индивидуално прѣбраждане.

Нека се съгласимъ, че има достатъчно истина въ твърдѣнието, че обстановката докосва (да не кажемъ влияе) човѣческия характеръ. Обаче, има по-вече истина въ противното прѣдложение, че обстановката е резултатъ отъ човѣческия характеръ. Защо прасето се валя въ тинята? Защото има тиня ли? Не; такъва е свинската природа, да се валя въ тинята и нечисто мѣсто. И до като то е прасе, никога не ще измѣни на този инстинктъ. Защо птичката хвърчи? Защото има въздухъ ли и грѣе слънцето ли? Никое птиче не би се валяло въ тинята, ако ще цѣла Еългария да е тинясала. Вий и азъ, безсѣмнение, вѣрваме, че най-хубавитѣ икономически условия, които сж възможни да имаме сж право на всѣки човѣкъ, но ний не вѣрваме, че всѣки възможенъ притежателъ на такъво право ще го оцѣни, нито ако неговото право бѣше възвѣрнато би оцѣнилъ добритѣ и хубавитѣ материални нѣща, които тогава ще бждатъ негови. Добри пера могатъ да направятъ красива птичка; но добри дри, добра кжша не правятъ добъръ човѣкъ. Това не ще рече, че притежателитѣ на такива нѣща не сж добри човѣци. Но нито имането, или нѣмането упражняватъ що годѣ влияние върху човѣческия характеръ.

Едно законодателно тѣло постановява законътъ. Нѣкои наклонни къмъ зло хора къмъ които законътъ е прицѣленъ, възможно е, че нѣма да станатъ по-добри чрѣзъ него. Но, ако тѣхната сила за зло е прѣкъсната и тѣхния лошъ примѣръ е ограниченъ, една по-добра обстановка може да се утанови въ която едно по-добро поколение може да живѣе и се движи и съществува. Може да се попита, дали индивидътъ става по-силенъ като насилнически се ограничи да прави зло; но не може въпросъ да става, че социалното тѣло е облагодѣтелствувано при туй обстоятелство. Макаръ индивидътъ може да не бжде по-добъръ, или по-веселъ чрѣзъ законодателно постановление, обществото обаче, може да бжде. Единъ писанъ законъ, който чрѣзъ своята операция ще намали сиромашията, той ще намали и грѣхътъ, криминалността и физическиятъ болѣсти. Бѣдността причинява голѣма частъ отъ проституцията, кражбата и други криминалности, които сж за срамъ на днешната цивилизация. Проституцията е развѣдила много болѣсти, които израждатъ расата. Сиромашията отъ своя страна увеличава пиянството и обратно, пиянството влече съ себе си по-голѣма мизерия. Икономията не може да се наложи на чловѣка чрѣзъ законъ, но чрѣзъ възпитание може да се приготви идното поколение да бжде по-икономично отъ първото. Когато всичката чловѣческа сила и врѣме сж посвѣтени за подържката само на физическия животъ, изкуството и религията и всички нѣща които апелиратъ къмъ неговата по-висша природа се игнориратъ, тогава работата на Исуса става потрудна. Исусъ ще има по-добъръ случай да върши Своята работа между хората, когато има по-малко сиромашия.

Често пжти хората съ своето материално притежание се задоволяватъ. Богатиятъ безуменъ, който се зарадва, че ще живѣе лесно, защото нивитѣ му много родили, не е необикновенъ характеръ. За Исуса е толкова затруднително да се доближи до Ракъфелъръ, колкото и до нѣкоя непозната и безименна паднала грѣшница. Нито задоволения, нито безнадежния ще оцѣнятъ кроткото любуване на религията. Исусъ ще има по-добъръ случай да върши Своята работа между чловѣцитѣ, когато има по-малко богатства.

Агаръ мждо се е молѣлъ като е искалъ нито бѣднотия, нито богатство. На това, социалиста и христианина ведно ще рекатъ: „аминъ“. Но, едно нѣщо е да имашъ цѣль, а друго нѣщо е да я постигнешъ. При все

че, христианина и социалиста поставятъ прѣдъ себе си една и сжца цѣль до толкозъ, до колкото мислимъ за земята, пакъ тѣ вървятъ по различни пжтища за да я постигнатъ. Социалиста би задоволилъ свѣитѣ желания чрѣзъ фаворизиране една класа за смѣтка на друга, като на илственъ ѝ отнема нѣкои привилегии, за да обезпечи първата. Обаче, христианина, послѣдователя на Исуса, се стареа да реализира най-висшето обществено добро, не чрѣзъ даване права само на една класа хора, но чрѣзъ прѣдаване на всички хора съответнитѣ тѣмъ права. „Да живѣятъ всички и да Го слѣдватъ“, е обикновената формула на Исусовия методъ за разрѣшение социалнитѣ проблеми и уравниение кривитѣ отношения между хората.

Да съкратимъ. Ний декларираме, че цѣлитѣ на Карлъ Марксовитѣ ученици и онѣзи на Исуса сж въ много точки идентични. Христианина, обаче, има да осжществява повече нѣща, отколкото социалиста и ако социалиста се събуди заранѣта и намѣри всичката негова работа привършена, христианина ще се събуди за прѣтрупанъ съ работа день. Защото Исусъ трѣбва не само да реформира чловѣческитѣ закони и моди, но да трансформира чловѣческия животъ.

Ние декларираме тоже, че макаръ да има подобие въ цѣльта, има различие въ метода на работата между Христианина и социалиста. Центърътъ на социалистическата система е обществото; центъра на христианската система е Исусъ, Синътъ Божий. Подъ социалистическата система всички работятъ заедно за общото добро; а подъ христианската система всички работятъ заедно за Божията слава и общото добро се осжществява като косвенъ резултатъ.

Най-послѣ, дали сме христиани, или социалисти, или христиански социалисти, или нѣщо друго, нека застанемъ заедно на една обща молитвена платформа и речемъ: Боже, ускори врѣмето, когато всички тѣзи раздѣления чловѣкъ отъ чловѣкъ ще прѣстанатъ, и всѣки чловѣкъ ще третира всѣкой другъ чловѣкъ като свой възлюбенъ братъ; и като се молимъ, да работимъ за това царство на братството и любовта.

2. Социалното влияние на христианина

Христианството не е твърдо тѣло, а течено. То е като една рѣка. Единството и еднаквостта на потокътъ се запазватъ всрѣдъ многобройнитѣ различия. Христианст-

вото, начиная отъ Иерусалимъ, е текло прѣзъ вѣковетъ и държавитъ като се е развивало заедно съ условията въ различнитъ страни, но всѣкога то е било познато, като единъ и сжщъ потокъ, а не другъ. Человѣкътъ, който вижда Дунава въ Русе и по-послѣ го вижда въ Свищовъ забѣлѣзва различни лака-тушения, различна дълбочина и широчина, но той нѣма мжнотия да познае, че това е сжщата рѣка. Подобно Дунава, или коя да е друга, потокътъ който изтича отъ Голгота има сжщия характеръ, слѣдва сжщата главна директива, завършва сжщата цѣль, служи на сжщото назначение въ всички точки по свое-то течение.

Христианството не е свързано съ форми. То не е система на закони, а животъ пълненъ, животъ свободенъ. Вчерашната форма е била подходяща за вчера и съ точностъ описва вчерашната христианска признателностъ. Фор-мата днесъ трѣбва да мине съ деньтъ. Утрѣ, хората ще има да посрѣщатъ нови необхо-димости съ нови приспособления на истината. Христианството не е религия на едно вѣроу; нито на една книга, но е религия на Едно Лице. То се състои въ любовъ и лоялностъ къмъ Христа. Нѣкой человѣкъ се съсрѣдо-точава въ себе си; ний го наричаме егоистъ. Другъ человѣкъ се съсрѣдоточава въ ближ-нитъ си; наричаме го алтруистъ. Трети човѣкъ се съсрѣдоточава въ обществото; наричаме го социалистъ. Но христианина е нито единъ отъ тѣхъ. Той е человѣкъ съсрѣдоточенъ въ Исуса отъ Назаретъ. До толкозъ; до колко-то единъ человѣкъ люби Исуса, лояленъ е Нему, възпроизвежда Неговия характеръ, ма-нифестира Неговия умъ, до толкозъ той е христианинъ.

Христианството е социална религия. То не е религия само за индивида, нито на една раса, а за всички человѣци. Работата, която Исусъ върши за индивида, е такъва, че при-лѣга за цѣлото человѣчество, като изправя

кривитѣ отношения между человѣкъ и че-ловѣкъ. Христианството приспособява отдѣл-ния человѣкъ за обществото. Крайната цѣль на индивидуалното спасение е спасението на обществото. Като говоримъ за отношението, което сжществува между индивидътъ и об-ществото, може да се каже; че дѣйствието и противодѣйствието сж равни. Человѣкъ влияе своитѣ другари за добро, или за зло, и не-говитѣ другари го влияетъ за добро, или за зло.

Шекспиръ туря частъ отъ истината въ устата на Маркъ Антони, когато той говори надъ Цезаревото мъртво тѣло: „Злото, кое-то хората вършатъ, живѣе подиръ тѣхъ; а доброто често се разрушава съ тѣхнитѣ кос-ти“. Вѣрно е, че злото което хората вър-шатъ живѣе и подиръ тѣхъ, но не е истина, че доброто се руши заедно съ коститѣ имъ. Всичкото добро което хората вършатъ живѣе подиръ тѣхъ, тѣй както и лошото; и добро-то има по-велика жизненостъ, отколкото злото.

И усъ не търси да увѣковѣчи своето учение прѣмо, но Той работи да увѣковѣчи Себе Си чрѣзъ репродукция въ характерътъ и кариеритѣ на други. Ний нѣмаме нито е-динъ листъ отъ учението на Исуса писанъ саморжчно. Веднажъ Той писа, и това бѣше на пѣськътъ и изглежда да е било единъ опитъ да запази падналата жена отъ срамъ. Исусъ се труди да направи другитѣ като Се-бе Си.

Бого-Человѣкътъ отъ Галилея дойде да осжществи человѣческото щастие, като обез-печи живота. И Той прогресираща къмъ тая цѣль. Единъ день Неговата велика цѣль ще бжде реалезирана, Неговата идея ще бжде реал-ностъ.

Ще бжде нова земя и ново небе, защото първитѣ нѣща ще прѣминатъ. За цѣли девет-надесетъ столѣтия ний сме марширували къмъ туй врѣме отдавна прѣдсказано.

Днешнитѣ проблеми и тѣхното разрѣшение.

Звѣздата на новото утро.

У христианина, ревността за борба е съе-динена съ благородство — съединение, което трѣбва да спечели.

Христианството е идущата стѣпка въ ево-люцията на человѣчеството.

Свѣтътъ е билъ подтикванъ на напредъ съ хвърката бързина чрѣзъ дѣйствието на не-прѣодолимитѣ духовни закони.

Прѣститѣ на всички минали вѣкове сочатъ къмъ него.

Въ единъ свѣтъ на скръбъ, бѣднотия, невѣжество и страдания, Християнството е едничката надежда.

Безъ него, всичко е мрачно, врѣмената сж безъ свръзка, и свѣтътъ халосънъ.

Съ него свѣтътъ е нормаленъ, и бждащето е осияно съ по-добри нѣща.

Единъ свободенъ свѣтъ.

Християнската църква работи за едно бждаще, когато не ще има мизерия, криминалност, развратъ, неплащанъ трудъ, и дѣтинската кръвъ не ще се продава.

Когато не ще има вече войни, или слухове за войни; когато нѣмотията и морѣтъ ще бждатъ забравени.

Когато не ще има вече една класа да пробва друга класа. Когато всѣки човѣкъ ще може да работи свободно и радостно, дали съ ржката или съ умѣтъ, и ще получава плода на своя трудъ, ненамаленъ отъ нѣкой крадецъ.

Когато правителствената корупция ще остане дѣло на забравеното минало. Когато коронитѣ, титлитѣ, копията и топоветѣ ще се знаятъ само отъ историята, или отъ изслѣдванията на антиквариитѣ.

Когато земята и нейното изпълнение ще принадлежи на цѣлото човѣчество, и когато нейната почва не ще се нуждае по-вече отъ порѣсване съ човѣческа кръвъ, или пѣкъ наводняване съ човѣчески сълзи.

Такива сж нейнитѣ блѣнове.

Утопия, ще речете?

Не, не е утопия. Зашото християнството отваря пътя за тѣхното дѣйствително реализиране.

Истиненъ животъ

Нека вашата доктрина стане вашия животъ. Бжди и живѣй каквото вѣрвашъ. Изучавай Христовитѣ думи и ги зарови въ сърцето си тъй както заравяшъ сѣме въ земята. Очакавай ги да растатъ. Ако не произрастатъ, гостѣй ги: сѣе веднѣжъ. Изучавай Христовия животъ и въ своя кръгъ и споредъ мѣрката на своята сила живѣй ги. Това е истинниятъ животъ. Той е вжтрѣшенъ животъ, но става и външенъ. Първо се заравя сѣмето въ земята. Тогава се показва младото стебло. Послѣ листата произрастватъ. И между тѣхъ увисва сладкия плодъ. Това е истинскиятъ животъ.

* *

Всички важни доктрини на нашата свята вѣра се включватъ въ тази вжтрешна духовна опитност: Единъ личенъ Богъ, единъ изкупитѣл, Исусъ Христосъ, единъ сърдеченъ Духъ, единъ животъ на миръ, чистота, сила, надежда и радостъ. И всички мжчнотии

на вѣрата, които изглеждатъ неразрѣшими, ще бждатъ побѣдени и прѣоборени въ благословения, както твърди камѣкъ подъ Иаковата глава въ Ветилъ стана възглавница за спане и видѣние.

Грѣхътъ не трѣбва да се оправдава, не бива да се извинява. Ако има нѣкакво смекчение нека Богъ го намѣри, а не грѣшникътъ. Грѣхътъ е грѣхъ. Грѣхътъ е лично и свободно злоупотреждане и изопачаване на лична сила. Това е противъ редѣтъ на природата. Това е бунтъ и заканване противъ Богътъ на природата и Богътъ на благодатта. Не извинявайте себе си съ „условията“ „обстановката“, или „изкушенията“. Хвърли се въ отворенитѣ обятия на единъ всесиленъ и пѣленъ съ благодатъ Спаситѣл. Той е нашата едничка надежда. Скрийте се въ Него. Прѣдайте се Нему. Живѣйте за Него, чрѣзъ Него. Той е пътятъ къмъ истинскитъ животъ.

* *

Това е слѣдователно истиненъ животъ: Единъ животъ, въ който истината е изявена; въ който истината е въплотена; умѣтъ я познава, волята избира, свѣстѣта я освѣтлява; чувствата се запалватъ отъ нея; повѣдението се контролира отъ нея; единъ истиненъ интелектуаленъ животъ, единъ истиненъ естетически животъ, единъ истиненъ духовенъ животъ.

* *

Има единъ истиненъ физически животъ. Ако този който го дири е наслѣдилъ силна натура, той изучава законитѣ на хигиената и се прѣдържа у тѣхъ. Той знае, че доброто готвене може често да не допусне доктора въ къщи. Той контролира своя апетитъ. Ако той има слабо тѣло изучава и прилага законитѣ на диетата, спането, упражнението, спокойствието на духътъ, веселостта и упование въ Бога.

Има единъ истиненъ интелектуаленъ животъ. Той изучава умѣтъ като физически органъ и го пази чрѣзъ добро грижене за тѣлото. Той търси да знае своята собствена сила и нейното умножение чрѣзъ себеобразование. Той употребява свободното врѣме въ занятие на себе—дисциплиниране, и литературно обогатяване.

Има единъ истиненъ естетически животъ въ който любовта за хубавото има първо мѣсто. Ниската колиба може да се украси съ картини, съ цвѣти, съ мебели. Този инстинктъ може да се култивира и стане изворъ за утѣшение на едно и за доброто на други. Шекспиръ казва, че, „ако болниятъ духъ има такъва феерична стая, добри нѣща ще обитаватъ въ него“. Но единъ истиненъ животъ ще бжде хубавъ когато е святъ.

Има единъ истиненъ социаленъ животъ. Има едно болѣзнено и себелюбиво съжаление, което нищо не вижда, освѣнъ своето лично спасение, комфортъ, своето настояще и бждаще. Той всѣкога мисли за себе си, моли се за себе си, гледа за своя интересъ. Той мѣри цѣната на живота чрѣзъ своята настояща свобода отъ мжчнотитѣ и неговото увѣренне въ безопасността въ бждащето. Но има и другъ животъ, който дири доброто на другитѣ, като забравя своя интересъ. Не е добро за човѣка да живѣе самъ. Манастирския животъ не е истиненъ, и благороденъ животъ. Една истинна душа знае кога да бжде сама, но избира да бжде въ обществото, въ своята фамилия и всрѣдъ своитѣ ближни. И той търси случай да бжде полезенъ, веселъ, въодушевителенъ, кждѣто и да е. И той практикува всички социални благости въ своя собственъ

домъ. Блаженъ е човекътъ, домътъ на когото е нареденъ въ интересътъ на единъ истиненъ животъ; кждѣто законътъ е подсладенъ съ любовта и кждѣто всѣкидневното влияние е благословение за обшество.

Има единъ истиненъ **търговски** животъ, въ който човекътъ дневно илюстрира индустрия, економия, честностъ, търпѣние. Християнина трѣбва да бжде моделъ въ търговията, или работилницата. И всички трудъ да се върши съвѣстно. Човекътъ съ десетъ таланта трѣбва да ги развие за да може да служи на онзи който има само единъ талантъ. Въ истинния животъ ний сме дѣца на единъ Баща и всички сме братя. Тая идея за братството на чловѣцитѣ не трѣбва никога да се изпуска изпрѣдъ видъ, когато мислимъ за истинния животъ. А такъвъ единъ истиненъ животъ ще упражни своето влияние въ политическия и църковенъ животъ.

За вѣкове свѣтътъ е блѣнувалъ за економи-

ческа справедливостъ. И не е имало надежда за реалезирането на този блѣтъ докато християнството дойде съ своето учение за братството на хората.

Ний базираме нашата вѣра въ успѣха на това учение върху факта, че то дава надежда на хората които се нуждаятъ, и поради тѣхнитѣ голѣми нужди — то трѣбва да успѣе.

Всички привѣтствуватъ новата ера когато економическата справедливостъ ще приравни благоврѣмната за всички които работятъ.

Блѣновецѣ, които народитѣ блѣнуватъ ставатъ истина.

Ний сме изучавали на изусть „Златното правило“; нека сега го живѣемъ.

Ний сме проповѣдвали братството за вѣкове; сега трѣбва да намѣримъ нѣкоя материална база за него. Управлението трѣбва да стане органъ на братството — работяща форма за другарска любовъ.

Мислѣте върху това — работете за това!

Викътъ на градътъ

Азъ виждамъ Единъ стоящъ при входа на града съ овлажнели отъ сълзи очи. Вий се чудите по нѣкога що е това, което наскърбява Исуса, обаче, твърдѣ лесно ще отгадате причината защо Той плаче, когато се намира прѣдъ нѣкой градъ. Затворете очитѣ си за минутка, и мислѣте за жената и дѣцата които се страхуватъ при завръщанieto на пияния баща. Затворете очитѣ си и мислѣте за хората които лѣгатъ да спатъ съ странни кзприции и фантастични чувствувания! Странни мистерии се четатъ отъ ново-отворени писма, чудновати проекти и заговори се замислюватъ, майки умиратъ а бебета се захвърлятъ, крамоли, заеждане, зашаматяване, вироглавство, безразсѣдностъ, прѣкалено угодничество, съмнѣние, разочарования.

Ахъ, градътъ!

Нѣма нищо въ този свѣтъ подобно на една тѣла отъ хора. Дѣцата съ книжки въ ржка се връщатъ отъ школото, войницитѣ завършили и послѣдната битка маршируватъ къмъ града, за да ги оловнатъ, фабрицитѣ при вечеръ разпускатъ работницитѣ; уллицитѣ се пълнятъ съ народъ, шумъ, гъмжило. Охъ, градътъ, градътъ! Къщитѣ, фабрицитѣ, рѣкитѣ, желѣзно-пѣтнитѣ станции, училищата, сѣдилищата, народното събрание и всички видове обществени и частни заведения не правятъ града. Той плаче отъ скръбъ, или пѣе отъ радостъ — градътъ! Събужда се заранъта гордъ, оставащъ въ ужасъ, защото нѣкое криминално дѣло се е извършило прѣзъ нощта. Градътъ — живо нѣщо!

Нуждата отъ духовна сила.

Ако вий станете, тъй нареченъ експертъ и прѣбродите годинитѣ на градътъ и изслѣдите неговото състояние, вий ще заприличате на човекътъ, който чисти конь съ остъръ теленъ гребенъ, когато коньтъ се нуждае отъ сѣно и овесъ. Градътъ доволно е билъ изучаванъ и ний сега знаемъ по-добрѣ, отколкото вършимъ.

Най-голѣмата наша нужда не е информация, а влияние и духовна сила. Много хора сж завършили гимназии и университети за да живѣятъ на чуждъ грѣбъ, вмѣсто да служатъ на другитѣ. Много хора четатъ книги за да пълнятъ главитѣ си съ теории,

вмѣсто да узнаятъ кое е нѣщото, което трѣбва да вършатъ. Исусъ четири пѣти е наблѣгълъ за евангелезирането на свѣта: проповѣдвайте Евангелието на всѣка тваръ; и ако ний не изпълнимъ тая върховна воля, не можемъ да очакваме реалезирането на нейнитѣ обѣщания. Така че, духътъ на евангелизма е достигането всички хора въ всички съсловия. Евангелизирането, слѣдователно, на града става съществена частъ въ Спасителната воля и когато Той плака за градътъ, Той искаше да сторимъ всичко възможно отъ наша страна за да достигнемъ всички кѣтове на града.

Исусъ познаваше градътъ

Недѣйте мисли за Исуса като селянинъ чуждъ на градския животъ. Той говорѣше за овчарѣтъ, за лозината прѣчка, и за кокошката, но немислѣте за Него като че е селянинъ. Палестиня бѣше повече градска земя отколкото селска. Исусъ познаваше градътъ, учеше народътъ въ свръзка съ градския животъ и плака за града. Сега е нашъ редъ да плачемъ. Нѣма нито единъ градъ въ България, който може да изповѣда, че е християнски. Не само, че не е християнски, но даже и не мисли да бжде такъвъ. Нуждата на напѣтъ български градове като гочнемъ отъ модерна София, е достатъчно голѣма за да ни принуди да стоимъ съ часове на своитѣ колѣнитѣ и да викаме къмъ Иеова: „Прати работници за тази жетва“. Ужасно е когато мислите за градътъ отъ евангелска точка зрѣние. Днесъ има повече унеправдания, по-вече самоубийства, по-вече разводи, по-вече сѣдилища, по-вече затвори. Наистина, днесъ имаме и по-вече църкви, но съ по-вече праздни столове!

Ний се нуждаемъ отъ Евангелието, отъ евангелезиране.

Не може да има градско подобрѣние, безъ лично подобрѣние. Не може да има правдивостъ въ операциитѣ на градската администрация, ако ти и азъ не отидемъ при източника на всѣка правда и истина. Има само една надежда и тя е, да се прѣродятъ всички сърдца по духътъ на Онзи, който дойде не да Му послужатъ, а Самъ Той да послужи.

Апатия и Отвлечение.

Практически има само двѣ нѣща въ случая, и

първото нѣщо е, че людското внимание е отвлечено отъ Евангелието. Кинематографитѣ и други нѣкои забавления само въ нѣколко години направиха една нова България. И днесъ хората, както никога по-рано сж заприличали на стадо безъ пастирь. Тѣ сж отвлечени отъ пѣтя на чистото евангелско учение и се скитатъ въ пѣтища незнайни. Тѣ дори не знаятъ вече отъ дѣ се влазя въ църквата. Тѣ не знаятъ въ кого и какво вѣрватъ. Азъ говоря за голѣмата маса отъ нашия народъ.

Втората мѣнчностъ е апатията, хлѣднокрѣвието на вѣкътъ. Библия, религия, Христосъ, църква — това сж само едни термини, въ устата на хората съ твърдѣ малко значение. Всеобщо духовна нищета, религиозна тѣпостъ! Ако Христосъ осжди градове които приличаха на Тиръ и Содомъ, какво би казалъ за нашитѣ модерни градове? Той, Който плака за Иерусалимъ, какво би казалъ за София, Варна, Свищовъ и други? Читателю, ний трѣбва да похристиянимъ тѣзи градове. Ний трѣбва да го сторимъ!

О, хора, кога ще станемъ творители на еван-

гелски животъ, а не само четци и слушатели?

—Толстой на стари години се изповѣда. Нека ний, всички ние, които служимъ на обществото, които поддържаме така или иначе туй общество, **тоя лѣжливъ, въ лѣжа, въ фалшъ потъналъ общественъ строй**, да изповѣдаме своя общъ грѣхъ и както се сждятъ малкитѣ и голѣми прѣстѣпници, да осждимъ заедно съ това и самия общественъ строй. Да го осждимъ и да работимъ за новъ, чистъ, не оскверненъ общественъ редъ, при който чловѣкъ **не ще има поводъ да лѣжи и краде**. Да се покаемъ за голѣмия грѣхъ, за дѣто сме поддържали до сега едни обществени форми, при които човѣкъ почти не може да не грѣши, до не лѣже, до не краде, и да заработимъ съ всички сили за единъ новъ животъ, за едно царство Божие въ което царътъ да е правдата, законътъ на всички—истината, а чловѣкътъ, изкупениятъ отъ Бога чловѣкъ да бжде всичко.

—Новъ, новъ, не лѣжливъ, не фалшивъ общественъ строй! Туй се иска отъ горѣ, туй се включава въ християнското свѣтло учение.

ЛИТЕРАТУРЕНЪ ОТДѢЛЪ

За Генія.

Много по-добрѣ е да имаме едно срдно обществено развитие, отколкото само нѣколко знаменитости, които се издигатъ високо надъ общото низко състояние. Никога една глава, колкото и голѣма да е тя, не може да допълни и замѣни масата интелигентности, макаръ отъ по-скромна степенъ прѣснати на всѣкждѣ и дѣйствующи върху подробноститѣ въ всѣко дѣло. Никога само една велика душа не може да извърши това, което хиляди скромни, но вѣрно прѣдадени души вършатъ при изпълнението на своя дългъ и любовъ. Слѣдователно, това което трѣбва да желаемъ за себе си и за своята страна е общата нива да се повишава и народната маса да се подобрява качествено. Въ това е мѣдростъта и правдата. Изключението е привилегия, а голѣмата привилегия на едни, коштува лишение на други.

Но да се пазимъ да не смѣсваме доброто срдно развитие съ царството на дребнавоститѣ, печално царство, гдѣто вирѣе неспособността да се познае и отдаде почитъ на това, което надминава общата мѣрка. Демокрацията има тая голѣма заблуда: смѣсва равенството съ уравниването, нивелирането. Всѣко величие става прицѣлна точка на дребнавитѣ амбиции и завистливи хора. Тинната почва да събаря това, което е по високо отъ нея и съ това сама себе си унижава все по-

вече и по-вече. Тамъ, гдѣто срдното състояние е наистина добро, бждете увѣрени, че тамъ ще има и чувство на почитъ къмъ погорнитѣ.

Обществения духъ се укрѣпва, когато знаемъ да уважаваме и да се възхищаваме отъ тия, които ни прѣвзхождатъ. Чувството на почитъ къмъ погорнитѣ, по способностъ и духъ, ни позволява да се ползваме отъ всички блага придобити отъ по-добритѣ отъ насъ. Възторгътъ отъ доброто и възвишеното е атмосферата, въ която най-добрѣ се развива човѣшкия духъ.

Неясно нѣкакъ ние чувстваме, че гениятъ притежава чрѣзъ нѣкаква самородна сила, чудотворни разбирания нѣщо което другитѣ постигатъ само слѣдъ дълги и прѣдълги и тѣрпѣливи усилия, и понѣкога немогатъ да постигнатъ. Талантътъ се различава отъ гениятъ по това, че той дължи почти всичко на училището, че то е човѣшко дѣло. Гения е свѣрхчовѣшки. Талантътъ може да прѣдизвика дребнава завистъ тамъ, гдѣто цѣвти умраза къмъ по вишитѣ; но изобщо той не е тѣй непризнаванъ, както гения. Талантливостъта се състои въ крайно усѣвършенствуване на това, което вече се знае, е извѣстно. Той учудва чрѣзъ усѣвършенствуването си, не чрѣзъ новостъта, която носи. Той не смушава и не бѣрка никому, не разстройва установени вече интереси и порядки, не разклаща условията на това, което обичаитѣ сж

установили. Талантътъ никога не е билъ революционеръ, понеже въ него има твърдъ силенъ традиционенъ елементъ. Той е единъ видъ усъвършенствование и по прѣвзходна дестилация на по-добритѣ традиции въ искуството и труда. Талантътъ има своя епогей, когато цивилизациянтѣ достигнатъ точно до оная точка на зрѣлостъ, слѣдъ която започва отпадъка. По своята сжщностъ гениятъ творецъ, той не спира развитието, прѣдтеча е той по дефиниция; той очудва, забърква, дори плаши, разбърква смѣтките, размѣства границитѣ, събаря прѣградитѣ, руши и съгражда, съсрѣдоточава въ едно дълбоко-орящи се противоположни сили, открива нови източници, пробива нови патища.

Гения е пионеръ, който обдарява човѣчеството съ нови земи, непознати хоризонти, съ реалности които прѣди него сж били недосегаеми за нашия умъ и духъ. Той е инициаторъ, трансформаторъ на грубата материя въ храна и тъкмо поради това гения не е луксозна стока, но стока отъ първа необходимостъ. Едно сравнение ще ми помогне да прѣдставя по-ясно мисълта си и веднага да покажа защо гения се намира на първо мѣсто между това, което всѣкога ще трѣбва.

Реалността съ каквато материално или духовно име да я назоваваме (а всички наименования сж само далечни опити за означаване на това, което никой никога не ще може да изрази), реалността е сравняема по неорганическата супстанция, тъй както ни се прѣдставя тя въ *Земята*. Ние всички живѣемъ отъ Земята и все пакъ не можемъ да я употребяваме прѣко. Чрѣзъ разностепенни органически трансформации, тя ни се прѣдставя подъ форма на храна. Безъ тия органически посрѣдници, земята не би могла да храни човѣка. Това, което растителния миръ върши за материалния човѣшки животъ, Гения го върши изобщо за живота. Грамадно-то мнозинство хора се хранятъ съ това, което гениитѣ прѣобразаватели имъ творятъ и прѣдлагатъ. Вѣкове сж живѣли слѣпо съ това, което единъ гений е създалъ. Вѣкове сж страдали отъ духовна жажда и гладъ, смѣтно стрѣмящи се къмъ още незнайни източници на животъ. Кой знае дали множеството на нашитѣ главни мизерии не ни идатъ именно отъ това, че истинитѣ, които е тъй необходимо да знаемъ, сж ни извѣстни, сж несхващаеми за насъ? Тѣ ни обкръжаватъ като изполински планини, а ние умираме отъ гладъ въ подножието имъ. Ще дойдатъ хора, които хлѣбъ ще направятъ отъ тия скали.

Тъй съ течение на вѣковетѣ лишентѣ, мъховетѣ и трѣвитѣ бидоха замѣстени отъ гори, горитѣ съ работни поля, които прѣвърщатъ на храна твърдата материя на живота.

Гения върши и друга важна работа, безъ която ние не можемъ: той прѣвърща придобивкитѣ на миналото въ съвременни цѣности, въ цѣности за бъдащото.

Между най-критичнитѣ моменти на човѣчествотъ сж тия, въ които старитѣ форми на мисълта и чувството, като сж отживѣли врѣмето си, сж се оказали безсилни да съживятъ човѣшката душа. Тѣ вече не могатъ да кротятъ хората. При все това човѣчеството не може ежедневно да започва изново своя пътъ отъ тамъ, отъ гдѣто е тръгнало първоначално. То въ сжщностъ би било възврънато тамъ, ако, като изгуби древнитѣ обвивки на идейнитѣ и душевни съкровища, би изгубило самитѣ съкровища. Тъй переодически плодетѣ на миналитѣ трудове биха били изгубени.

Хората отъ обикновенна величина сж способни само за дребни работи, повърхностна поправка. Тѣ сж твърдѣ чувствителни къмъ старото и вѣрватъ, че нѣщо сжществено би се изгубило, ако би се дѣйствувало друго-яче, или ако биха напуснати нѣкои обичаи и въ нѣкои твърдѣ стари форми на мисълта тѣ се отърватъ да подържатъ многогодишни поети на работа, да съживяватъ труповете, да овѣковѣчаватъ оставенитѣ форми. Но никой не чувства така добръ суетността на тѣхнитѣ отчаяни консерваторски условия, както тия които ги влагатъ въ работа. Това което тѣ най-сетнѣ успѣватъ да извършатъ, приличатъ на тѣзи музеи, въ които връхъ восѣчни фигури се излагатъ старовѣмски носии. Смъртенъ въздухъ вѣе тамъ, всички чела носятъ признака на смъртта. Плачевни опити, които носятъ огорчения за изгубения трудъ. Но всѣ пакъ имаше нѣщо въ това, което даваше жовотъ на миналитѣ поколения. Би било обаче, колкото пагубна, толкова и смъртна илюзия да се допуска, че всичко което човѣчеството е обичало, развивало, обожавало въ тия стари вече форми, е изчезнало заедно съ тѣхъ. *Туй което нѣкога е било истинно човѣшко, за викаги ще си остане таково.*

Но това не може да се докаже съ реакционерни опити. Трѣбватъ ни живи, жизнени възкръсвания. Гения има тоя даръ да възкръсява. Понеже гледа по-далече задъ повърхността, гения живѣе въ дълбинитѣ. Той поглъща жизненитѣ или далечни епохи, обра-

ботва ги въ себе си, като въ могща огнена пещъ, въ която всичко се стопява: стари парчета, желѣзо, бронзъ, злато. Всичко това се разкалева, и излиза изъ топилнята прѣчистено, блѣстящо, изливащо се въ нови и свѣжи форми, въ които се съединява съкровището на миналото съ горещия сегашенъ животъ.

Безъ тая чудесна сила за извикване къмъ животъ и обновление, която се крие въ гения, всички ние сме, като ударени отъ парлизация прѣдъ лицето на величията на миналото. Да ги тѣпчимъ съ нозѣ, като Вандали, или да оплакваме тия хубави развалини, — все нищо не ще извлѣчемъ отъ тѣхъ. Глупашкото хоро връхъ тия славни останки и скърбъта на благовѣйнитѣ души около катакомбитѣ, се губятъ въ сжщата пустота.

Несъмнѣно тия два начина за констатиране смъртѣта на туй, което вече не ще се върне, не могатъ да се сравнятъ съ единъ другъ тъй като единия се весели, а другия лѣе сълзи; но общочовѣшкитѣ интереси и въ двата случая сж въ лоши рѣцѣ. Трѣбва духътъ на генията да мине отъ тамъ, за да ни спаси отъ погибель.

Слънцето разцѣфва цвѣтята, гения—душитѣ. Неговитѣ милувки излюпватъ зародшитѣ: гдѣто той мине, животъ заблѣква. Какво безумие да го прѣзираме! Той е великъ, а ние сме дребнави. Но той е тъкмо за насъ великъ. Тъкмо за насъ е той силенъ: той има тия мощни крилѣ, за да ни повдигни и понесе. Нашитѣ дребнави мисли сж безпомощни въ мрака: съ огнензпускащъ лжчъ той ни освѣтлява. Да вървимъ подъ неговия погледъ това е най—човѣшкото и разумното.

Да не отдаваме почитъ на гения, е като да не отидешъ на нѣкоя гощавка подъ глупавия прѣдлогъ, че и ти неможешъ да прѣдложишъ подобна, като нея.

Наистина тия чувства, чрѣзъ които мнозина си даватъ зоръ, за да обезцѣнятъ безпорнитѣ цѣнности, сж признакъ на морална болѣстъ. Живѣемъ чрѣзъ способността си да познаваме и почитаме това, което е велико и умираме отъ пустословие, отъ скептицизмъ, отъ духъ на угорчение.

Прѣв. Ст. Бочевъ.

МОЯТА ЦЪРКВА: Църквата на истиненъ животъ.

(РАЗКАЗЪ)

Единъ день, момчето на единъ земледѣлецъ прочете случайно попаднала въ рѣцѣтъ му брошурка, озаглавена Самообразование. Нейното съдържание направи силно впечатление на момчето, което се научи отъ нея, че когато нѣкой има воля, той може лесно да намѣри начинъ за образование и умствено развитие, и че книгитѣ не сж скъпи и е възможно за кой и да било чловѣкъ да се снабди съ избрана библиотека.

Тая малка книжка събуди момчето и запали една особена амбиция въ сърдцето на майка му; и тѣ двамата—Павелъ и майка му—обърнаха тѣхната малка земледѣлческа кжца въ академия.

Когато човѣкъ почне да развива своя умъ чрѣзъ четене на полезни книги, чрѣзъ мислене самостоятелно и твърдѣ внимателно, и чрѣзъ говорене съ други хора за образование и живота, той е двойно щастливъ, ако между други въпроси, които поникватъ въ умътъ му, се внушатъ и тѣзи:

Коя е наистина крайната цѣль на образованието? Защо азъ се нуждая да зная? Какво живота значи? Каква е неговата мисия?

Защо съмъ азъ тука?

Защо азъ чувствавамъ морални задължения? Какъ мога азъ да зная, какъвъ трѣбва да съмъ и какво да върша? И щастливъ е онзи чловѣкъ, ако тѣзи въпроси, не му даватъ миръ догдѣ не бждатъ разумно отговорени.

*

Така се случи, че умътъ на Павелъ отдавна бѣ занятъ съ тѣзи въпроси, а сега повече почнаха да го смущаватъ, когато душата му пламна за повече знание и разбиране. И една вечеръ, той и майка му (която бѣше еднакво заинтересувана съ Павелъ въ образователното събуждане на малката имъ земледѣлческа кжца) седнали едни до други разговаряха върху новото оложение. Слънцето бѣ залѣзало и звѣздитѣ засвѣткаха като искрици въ ялната синева висина.

„Кагато гледамъ звѣздитѣ“, каза Г-жа Салмонъ, „чудно ми е, че ний не се интересуваме малко повече въ великиятъ въпросъ: кой ги направи? и защо, и какво живота значи, и стараемъ ли се тъй както подобава за да намѣримъ нашата лична длъжностъ къмъ Богътъ на звѣздитѣ и душитѣ ни?“

„И менъ ме е мжчила сжщата тази мисль за нѣколко врѣме“, каза Павелъ. Защо ние тѣй малко се интересуваме въ религията и църквата? Азъ прѣдполагамъ, че ако чуемъ църковна камбана да звѣни и нѣкой проповѣдникъ да ни покани на църква, ще се породѣ у насъ по-вече интересъ. Но църквата е тѣй далече; и азъ съмъ тѣй уморенъ когато недѣля дойде! Ний четемъ Библията и върваме въ християнството, но изповѣдвамъ ти, мамо, азъ копнѣе за по-живо религиозно убѣждение и изповѣждане и за по-дѣятеленъ религиозенъ животъ“.

Г-жа Салмонъ помѣсти столътъ си по-близо до Павела и турна ржката му въ своята. „Добрѣ ми става, мило чадо, като те слушамъ тъй да говоришъ. Знанието е добро. Литературата е удоволствие и въодушевителна. Науката ни изпълня съ очудвания, Но слѣдъ всичко, душата трѣбва да се отае и засили чрѣзъ религията. Азъ четохъ миналия день какво Карлаелъ казва, че религията на човека е главния фактъ относително неговия животъ. Ний, м-е дѣте, не проявяваме тукъ, въ наш я домъ, отъ религията, колкото трѣбва“.

„Азъ мисля“, отговори Павелъ, „че голѣмото разстояние до църквата прѣчи на това. Непослѣдъкъ азъ съмъ мислилъ за една религ. я, която има сила въ живота, сърдцето, повѣдението; религия на идеали, която не зависи отъ мѣстото и времето и формалнитѣ служби“.

Майка му изтича въ другата стая изведнажъ и донесе една книга и запалена свѣщъ, и рече: „Каквото ми каза прѣди малко, напомня ми единъ пасажъ отъ Амилъ, който бѣхъ чела прѣди нѣколко дни. Нека го прочета; Религията не е методъ, но животъ, мистиченъ въ коренътъ си и практиченъ въ своитѣ плодове. Едно съприкосновение съ Бога, единъ силенъ и дълбоко ентузиазъмъ. Не е ли хубаво това, сине мой?“

Като турна свѣщъта гри прозорецътъ, Павелъ каза: да, мамо, това пронизва моето сърдце. То е жизнетрептящо нѣщо. Азъ съмъ се страхувалъ, че много хора иматъ само интелектуално вѣрую, по обичай посѣщаватъ църквата и по навикъ вършатъ разнитѣ църковни обрядности.“

„Ние не сме ходили на църквата достатъчно, за да говоримъ тъй“, отговори майка му, „особно прѣзъ послѣднитѣ години; азъ желая да обърнемъ нова страница на животъ, сине мой“. На това Павелъ се съгласи и каза: „но азъ искамъ една религия на всѣкидневенъ животъ. Азъ чухъ да се разправя за послѣднитѣ думи на единъ проповѣдникъ. Той бѣше на смъртно легло. Той бѣше добръ образованъ. Всѣкой, който го познаваше, не можеше да го не обикне. Жена му, която висѣше надъ него, прие послѣднитѣ думи за приятелитѣ му, и най-послѣ каза: „сега, Хенри, какво ще кажешъ на мене?“ Ноговото лице сияеше, като на единъ ангелъ. За нѣколко секунди той гледаше въ лицето на своята млада жена и тогава рече: „драга моя, живѣй единъ истиненъ животъ“. — Това е, мамо, което азъ желая.

„Много хубаво твърдѣ благородно, Павле, но колко малко, малко, малко хора мислятъ за това. Хората желаятъ единъ дългъ животъ, единъ веселъ животъ, единъ устѣшенъ животъ — но нѣщото, което трѣбва да търсимъ, е единъ истиненъ животъ“.

„Азъ съмъ мислилъ“, каза Павелъ, за единъ животъ, който е посветенъ абсолютно на истината; не само да се знае истината, но тя да бѣде въ всѣко нѣщо. Четохъ какво Емерсънъ е казалъ: „говори истината и цѣлата природа и всичкитѣ духове ще ти помогнатъ съ неочаквано възпомагане“. Какъ една душа има на своята страна всичката Божия вселенна, когато тази душа е само истина!

„Това е, което азъ желая, мамо“.

„Богъ да те благослови, мой сладкий сине“, възкликна Г-жа Салмонъ.

„И моята благородна майка“, прибави Павелъ.

Като затвори вратата, въ тъмната стая коленичиха заедно и се молиха. Молитвитѣ имъ бѣха пълни съ свѣлина и тъй прости, тъй силни, тъй искрени; майка и синъ съединени въ молитва, излагаха своитѣ нужди прѣдъ Онзи, Който слуша и въ тайно — и тѣ искаха сила, за да живѣятъ единъ истиненъ животъ.

*

Братътъ на Г-жа Салмонъ бѣ единъ благороденъ търговецъ въ близкия градъ, който за години се е интересувалъ въ църквата и нейната мисия и въ идеалния и практиченъ животъ, на който църквата е повикана да живѣе. Той вѣрваше, че църквата е много по проста и много повече практическо общество, отколкото обикновено духовницитѣ прѣдполагатъ; и прѣдпочиташе повече замаята, отколкото небото и настоящето, отъ бѣдащето и дѣйствителността, въ която църквата е повикана да върши своята важна работа. Г-жа Салмонъ писа на братъ си, слѣдъ като маха този разговоръ съ Павелъ и въ нѣколко дни получи слѣдния отговоръ:

„Драга ми сестро, писмото ти ме изпълни съ радостъ. Павелъ е билъ всѣкога добро момче и общаваше да бѣде полезенъ човѣкъ. Азъ често съмъ желалъ, щото той да можеше да има по широкъ просгоръ на живѣне и работа. Но слѣдъ всичко, начинътъ на провидѣнието е по-добъръ, отколкото човѣческото прѣдпочитане.

Много се радвамъ да чуя за новото начало на духовенъ животъ, което ти и Павелъ сте взимали. Подиръ всичко, моя сестро, животътъ на духътъ е единичниятъ животъ. Отдѣлно отъ това има твърдѣ малка стойностъ вѣруто на църквата, и службитѣ вършени по единъ формаленъ начинъ, устѣхътъ на църквата въ привличание на голѣми слушателства да слѣдватъ велики проповѣди, класическа музика и да събиратъ голѣми колекции. Всички тѣзи сж отъ малка важностъ, сравнени съ личния, вжтрѣшенъ кивотъ на вѣрата, на живата вѣра, на любовъ дѣйствителна и радостъ реална. Изглежда, че Павелъ има видѣние за единъ истиненъ животъ, животъ истиненъ отъ всѣка страна и всѣко нѣщо. Той ми изпрати листъ отъ рѣшенията, които е направилъ. Тѣ сж благородни. Твърдѣ е насърдително да мислимъ за единъ селски младежъ, работящъ съ собственитѣ си мускули всѣкой день, да идеализира като единъ великъ поетъ, да се себеотрицава, като святия и да обогатява себе си съ най-добритѣ мисли на вѣковетѣ въ сжщото време да се труди да живѣе единъ хубавъ животъ за славата на Бога и за доброто на човѣцитѣ. Това е по добро, отколкото идеята на Тенисъна за бѣлото цвѣте на непорочния животъ, защото това е животъ героиченъ, животъ на служба, който въодушевява всички ни!

Изпращамъ ви „Недѣлни размишления“. Ако ти и Павелъ искате да ги четете като проповѣди, можете. Но, понеже вий не можете често да ходите на църква, по причина на голѣмото разстояние, вий може да обърнете кжщата си въ църква, като поканите съседитѣ, ако тѣ желаятъ, да идатъ и така турнете основитѣ на една малка църква. Азъ не се съмнявамъ, че ако сторите така, Павелъ ще я нарече „Църква на истиния животъ“. И много задоволително име ще е това. О, каква голѣма нужда има отъ църкви на истиненъ животъ — истиненъ зе-

менъ животъ! Само тѣзи сж готови за небето, които сж приготвени на земята.

Поздрави Павелъ.

Твоя любящъ братъ, Веннеминъ“.

Бѣше недѣля годиръ* обѣдъ, когато Павелъ и майка му имаха събрание за нѣколко мнуги, прѣз което врѣме четеха Библията, пѣха пѣсни и се молиха. Тѣ бѣха поканили сжсѣди, които се отзоваха на радо сърдце. Всички стояха благоговѣйно. Двамата, Павелъ и майка му се молиха. Пѣснитѣ, които пѣха, бѣха за църквата на единъ истиненъ животъ. Подиръ това, г-жа Салмонъ направи нѣкои извадки отъ писмото на брата си, а Павелъ прочете слѣдующата статия за църквата и какво тя дѣйствително е:

Църквата.

Въ раннитѣ християнски дни, прѣди да е имало църковни здания, частни домове сж служили за християнско богослужение. Домътъ на нѣкои вѣрующи и ученици Христови е билъ отворенъ за молитви и изучаване на Св. Писание и думитѣ на възнесалия се Господъ. Той (Христосъ) бѣше имъ казалъ че, макаръ и невидимъ вече, Той пакъ ще бже съ тѣхъ, чрѣзъ присѣтствието на Духътъ Си. Той имъ бѣше казалъ, че кждѣто двама или трима се събератъ въ Негово име, Той ще бже посрѣдъ тѣхъ. Както прѣзъ Своята земна кариера Той посѣщаваше постоянно домътъ на Мария и Марта и Лазара, така Той ще продължава да бже съ тѣзи, които Го любятъ, кждѣто и когато се събиратъ. И тѣ нарѣкоха кжшитѣ дѣто се събираха за богослужения: „домътъ Господень“. Това е хубаво име за едно църковно здание днесъ. И е хубаво име за единъ християнски домъ. Щастливъ е билъ онзи християнинъ въ първия вѣкъ, който е ималъ кжща достатъчно голѣма за да се събиратъ братята и сестритѣ на богослужения. И щастливъ е домътъ въ нашитѣ дни избранъ да бже „домътъ Господень“, кждѣто Неговото име се говори съ почитание, Неговитѣ думи се изучаватъ грижливо и Неговата любовъ и сила и утѣшение се изпитватъ.

Слѣдователно не е нужно да се чака за изграждането на едно голѣмо църковно здание; защото душата на църквата е въ душата на тѣзи които вѣрватъ въ Христа и се трудятъ да живѣятъ Неговия животъ. Чловѣкъ не се нуждае да притежава палатъ за да има домъ. Домътъ е тамъ дѣто е сърдцето. Любовта прави домъ. Така сжщо вѣрата и любовта правятъ църквата. Кждѣто Христосъ е—тамъ е и църквата. Въ една малка стая въ единъ голѣмъ градъ може да бже църквата. Въ най-малката селска колиба църквата на Христа може да се основе . . .

Подиръ четенето на тази статия, пакъ, Павелъ и майка му се молиха. Послѣ, Павелъ обяви че, идната недѣля пакъ ще се събератъ на това мѣсто за богослужение.

*

Дойде недѣля. Деньтъ бѣше чудесенъ. Нѣколко отъ съсѣдитѣ, които бѣха чули за миналото събрание, попитаха да ли и тѣ могатъ да дойдатъ. Запитването имъ бѣ съпроводено съ единъ горещъ и любезенъ отговоръ, че и тѣ могатъ и се очакватъ да дойдатъ. Малката стая бѣше напълнена както котия. Петнадесетъ души млади и стари пълнѣха

стаята. Една масичка бѣ поставена въ срѣдата на стаята и домашната Библия сложена върху нея.

Съ сериозенъ тонъ Павелъ отвори събранieto. Изправенъ при масичката той казъ: „Това е една сериозна работа за менъ и азъ се боя, че не щж мога добръ да я завърша, но азъ чувствамъ, че трѣбва да я върша. Тѣй мисли и майка ми. И чловѣкъ не би извършилъ криво, ако слуша своята добра майка. Има една много проста и хубава молитва, която съмъ намѣрилъ и желая да чета прѣдъ васъ. Азъ ще я чета като молитва, а не като обикновено четиво и ще ви моля всички да се изправите и наведете главитѣ си, когато я чета. Нека се потрудимъ да я направимъ нша собствена молитва. Всички се изправиха и Павелъ прочете съ голѣмо благоговѣние и топлота тѣзи думи:

„О, Господи на живота, въ Когото се движимъ и сжествуваме, молимъ Ти се, дай ни животъ прѣизобиленъ и богатъ съ благословения . . . Като изпълнишъ сърдцата ни съ небесна радость, помогни ни да знаемъ, че всѣко промѣнение въ живота е само за по-пълненъ животъ . . . Ти, о, Господи си Господаръ на нашия животъ и на нашата любовъ... Ти си въ всички нѣща и Ти си Съзателъ на всички нѣща. Това увѣрение въ Тебе като личенъ Творецъ, дава ни миръ всрѣдъ мжнотитѣ, сила всрѣдъ немощта, и святостъ всрѣдъ грѣхътъ . . .

За тази велика вѣра, ний Ти благодаримъ и съ това утѣшение, ще утѣшаваме Твоитѣ людие.

Нека тази истина стане всѣкидневна наша опитностъ, чрѣзъ името на Господа Исуса Христа, Аминъ“.

Подиръ тази молитва, Павелъ прочете нѣколко стиха отъ Библията (Псал. 15: 1 — 5) и изпѣха една пѣсенъ. Тогава той прочете слѣдующата статия за „Истиненъ животъ“ като каза въ прѣдговорътъ трогателната история на умирающиятъ проповѣдникъ послѣднитѣ думи на когото къмъ жена му били: „Живѣй истиненъ животъ“.

Животътъ е мистерия, продължи той, която ний не можемъ да разберемъ. Какво е живота, никой не знае. Ний се връщаме много назадъ до първото раздвижване на материята, което наричаме животъ; но като сме го намѣрили, никой не може да каже какъ е станалъ и що е? Ний говоримъ за периодъ между началото и края на чловѣческото сжествуване на земята като неговъ животъ. Въ тоя смисълъ ний употребяваме думата „днесъ“. Чловѣкътъ, който умира прѣди да е навършилъ тридесетъ години, ний казваме за него, че е ималъ „кжсъ животъ“. Чловѣкътъ, който живѣе седемдесетъ или осемдесетъ години, казваме че има „дълъгъ животъ“. За чловѣка, който печали много пари казваме че има успѣшенъ животъ. По нѣкога ний казваме за чловѣкъ че „живота му е неуспѣшенъ“. Но, не всѣкога слѣдва, че „дългиятъ животъ“, или „животътъ, който придобива имане“ е успѣшенъ животъ. Безъ съмнѣние, само този животъ е успѣшенъ, който е истиненъ животъ.

Единъ истиненъ животъ трѣбва да бже базиранъ и съграденъ върху и съ истината. Първото нѣщо, слѣдователно е, да се знае истината. Не, има едно друго нѣщо прѣди това. И то е, да желаешъ истината. И ний трѣбва да желаемъ и ревностно да я търсимъ, и да сме готови даже да жертваме за нея.

Истинния животъ е реаленъ животъ, единъ

всѣкидневенъ животъ, практически, рационаленъ, любвеобиленъ, активенъ животъ. Истинния животъ обгръща всичкия животъ, — физическия, интелектуалния, моралния, естетическия, търговския и социалния животъ. Истинния животъ е всѣкога такъвъ — всѣки день, всѣки часъ, прѣзъ всички промѣнения на работата и врѣмето и мѣстото.

Истинния животъ е „вѣченъ животъ“, той не мисли за бъдещето. Той е „вѣченъ животъ“ сега. Настоящото е частъ отъ вѣчността и благословенията на вѣчността сж благословения днесъ. Истинния животъ може да нѣма вѣкога чисто видѣние, но той всѣкога се надѣва, той всѣкога е смелъ и спокоенъ. Малкото дѣте въ тъмната нощъ не може да види лицето на майка си, но то чувства нейния гласъ и е радостно и спокойно.

На такъвъ истиненъ животъ трѣбва да се посвѣтимъ. На такъвъ истиненъ животъ трѣбва да

посвѣтимъ домоветъ си. Тогава всѣка къща ще стане църква на истиненъ животъ; и църквата направена отъ такива домове ще бѣде корона за слава и постоянно благословение....

*

„Приятно ми е“, каза Г-жа Салмонъ единъ день прѣзъ слѣдващата седмица, „да мисля за нашата малка къща като прѣдставителъ на „църква на истиненъ животъ“.

„Да“, каза Павелъ, „тази малка къща е нашия Ветилъ (Домътъ Господенъ). Азъ обичамъ да я зова „моята църква“.

„И моята църква“ каза майка му, нашата църква — църквата на истиненъ животъ. И ако ний можемъ всѣки день да живѣемъ единъ истиненъ животъ, колко много добро бихме извършили, даже тукъ, въ това далечно и забравено мѣсто“.

Стогодишнината отъ рождението на Давидъ Ливингстонъ.

изслѣдователъ, пионеръ, мисионеръ, герой — свѣтецъ

Прѣв. Владимиръ Даскаловъ

Бъзграфически очеркъ

На 19 Мартъ н. ст., прѣди 100 години, въ домътъ на единъ шотландски такачъ, въ село Блантиръ, на рѣката Клайдъ, въ Шотландия, едно момче се родило, на което Християнския свѣтъ днесъ отдава своитѣ почести. На 10 годишна възраст момчето трѣбвало да постъпи въ една фабрика където работило по 14 часа на день и пакъ намирало врѣме да учи. То постъпило въ Глуговския унивеситетъ като работило прѣзъ лѣтото за да може да учи прѣзъ зимата. Около това врѣме то било обнато къмъ Бога и рѣшило да стане мисионеринъ. Като чулъ Д-ръ Робертъ Мофатъ, да говори за голѣмата нужда на Тъмния материкъ отъ Христовото Евангелие, той рѣшилъ да отиде въ Африка. Въ 1840, слѣдъ като зель докторска диплома и билъ рѣкоположенъ той отплатувалъ за Южна Африка.

Историята на Ливингстоновия животъ въ Африка е история на куражъ, трудности, търпѣние, умѣние, молитва, вѣра и постоянна благодать. Пътванията му били толкозъ много, откритията му толкозъ важни, щото, когато за първъ пътъ се върналъ въ Англия въ 1856 год., той билъ посѣщенъ съ небивала честь. Държавни и научни мъже, както и църковни водители се присѣдинили къмъ народътъ да му отдаватъ почести и да го феличатъ. Той се заебна въ Африка и само още еднажъ можа да се върне въ Англия прѣди феликата му работа да бѣде завършена. Туземцитѣ, които били съ него, погребали сърцето му подъ дърветата на селото Читимбу, и отнесли тѣлото му до африканското крайбрежие, едно разстояние отъ 1500 ким., га да сѣде послѣ пренесено въ Англия. Той билъ погребенъ въ Уестминистеръ Абей заедно съ английскитѣ велики държавни мъже, генерали, поети и учени, като мисионеринъ, изслѣдователъ и филантропъ.

Има хора за които Давидъ Ливингстонъ ще остане испокнятенъ. Той се бори до край за нѣща, които други считаха за маловажни, и прѣзираше работи, които другитѣ цѣнеха тъй високо. Запримѣръ, слава. Не искаше и да чуе за нея.

Въ прѣкрасната си книга, Давидъ Ливингстонъ, Г-нъ С. Силвестръ Хорнъ разправя слѣднията случка станала въ единъ английски градъ, където една голѣма публика се бѣ събрала да го чуе: „Двама мѣстни оратори прѣдставили г-на Ливингстона, като възвеличили постиженията му. Когато застаналъ на платформата и билъ акламиранъ бурно, той вед-

нага се обърналъ къмъ една карта, която била окачена на стѣната, и ниско и студено казалъ: „ако искате да знаете истината за рѣчната система на централна Африка, бѣдете, моля, добри да погледнете на тази карта“.

Тази карта! Ето за кое го бѣше грижа, защото тази карта бѣше Африка и за Африка той живѣ и умрѣ.

Колкото за пари, слѣдъ като трѣбваше да извърши едно трудно и дълго пътуване отъ Африка до Бомбай, за да продаде едно параходче, което му струваше 6000 анг. лири, а трѣбваше да го продаде само за 2600, и слѣдъ като вложилъ паритѣ въ една индий-

ска банка, която, скоро слѣдъ туй, фалирала, казалъ: „Цѣлата сума, която ми коштуваше параходчето, бѣ посвѣтена за цѣлта за която то бѣ построено. Ние не сме отговорни за резултатитѣ“. Д-ръ Хорнъ, малко прѣувѣличено, се изказалъ за него: „Никой не се грижеше за паритѣтъ малко, както Ливингстона“.

Но за нѣкои нѣща, които той остави, наистина го бѣше грижа. Той обичаше баща си и майка си, но ги остави, за да иде въ Африка съ Евангелието въ рѣка.

Сутринята на неговото заминаване, събрани въ кѣшичката си въ Блайтиръ, домашнитѣ му прочели 121 псаломъ, който съдържа утѣшителни думи, както за сина, който заминалъ, тъй и за близкитѣ му, които оставали: „Този който пази Израиля, нито дреме, нито заспива. Господъ е твоя пастиръ; Господъ е твоя сѣнка отдѣсно ти. Слънцето не ще те обгори деня, нито луната нощя. Господъ ще те упаци отъ зло; Той ще запази душата ти. Господъ ще е съ тебе, когато излизашъ и когато влизашъ, отъ сега и до вѣки“.

И послѣ, когато въ Африка се оженилъ за Мария Мофатъ, дъщеря на Робертъ Мофатъ, думитѣ на когото убѣдиха Ливингстона да отиде въ тъмния континентъ, той трѣбваше да бѣде далече отъ нея и дѣцата си по нѣкога за цѣли години. Той ги изпрати въ Англия, общавайки се да отиде и той слѣдъ двѣ години. Но слѣдъ изтичането на срокътъ, Ливингстонъ, слѣдъ като скиталъ отъ мѣсто на мѣсто, и отъ брѣгъ на брѣгъ, спрѣ на западния брѣгъ на Африка, гледайки параходътъ да заминава за Англия безъ него, защото вѣрваше, че бѣ длъженъ да заведе безопасно у домоветѣ имъ туземцитѣ, които го придружаваха прѣзъ дивия материкъ. Тукъ вѣрното му стоене на дългътъ го избави отъ много по-голѣма опасностъ нежели опасноститѣ на африканскитѣ лѣсове, и почти отъ сигурна смъртъ, защото парахода, съ който трѣбваше да замине потъна и всички, освѣнъ единъ, загинаха.

И пакъ, когато жена му и най-малкия имъ синъ дойдоха въ Африка, но поради здравословни причини трѣбваше пакъ да се върнатъ, той пише: „Тѣжко бѣше да се раздѣля съ жена си; като че ли сърдцето ми се кѣсаше“.

Осамотенъ доброволно въ африканскитѣ пустини, той се лишаваше отъ добринитѣ на цивилизацията. И той обичаше нови и чисти дрехи и сума дреболии, които правятъ живота лекъ и приятенъ за добри натури, като

неговата. Но съ тѣчението на годинитѣ все повече и повече оставаше лишенъ отъ тѣхъ. Но всѣко лишение посрѣщаше съ търпѣние и куражъ. Наскоро, слѣдъ като бѣ заминалъ за Африка, скромния домъ, който бѣ наредилъ за себе си и за младата си жена, билъ ограбенъ съ боекитѣ. Когато се научилъ за това, отбѣлѣжилъ въ дневника си: „Сега, по-освободени отъ покѣщнината си, ще можемъ по-свободно да се движимъ. Зели ми и канаето. Нищо. Асѣжъ още не бѣхъ си нито веднажъ отпочиналъ на него. Що току бѣхъ го направилъ и тѣ го зели. Добрѣ, не могатъ да ни зематъ всичкитѣ камъни. Ние пакъ ще има кѣдѣ да сѣднемъ и то съ весело сърдце, което иде като балсамъ на душата“.

Той понасяше лишенията и нещастията, като истински войникъ и светия. Спускайки се прѣзъ Гамбезскитѣ хрѣсталаци, трескавъ, съ разранени крака, старъ и цѣлъ съ болки, всрѣдъ поройния дѣждъ, той стоя за великия си лозунгъ, „Напрѣдъ!“ Неможайки понататкъ да ходи, хората му го турятъ на едно грубо носило и го носятъ, но тѣ е въ „Напрѣдъ!“ ако и да дѣжда не прѣстава и смъртта е близо. Стигатъ до селото Читамбу. До като лѣжи подъ дѣжда, хората му съграждатъ една колибка, въ която да умрѣ. Но той не иска да умрѣ на леглото. Тѣ знаятъ, че не може да се помрѣдне, но той става, и самичкъ, въ нощната тъмнина, колѣнични на земята. Тѣй го намиратъ—умрѣлъ.

Кой е този човѣкъ и защо народитѣ се надпрѣварватъ да почѣтатъ стогодишнината отъ рождението му? Въ що се различава свѣтътъ сега, отъ колкото ако Ливингстонъ бѣше си останалъ дома, единъ шотландски проповѣдникъ или докторъ, и не бѣше се луталъ низъ африканскитѣ хрѣсталаци и каъ, всрѣдъ диви звѣрове, смъртоносни тресни, несигурни диваци или лукави роботърговци, заплашвайки го на всѣка крачка? Разликата е, че Африка сега е извѣстна страна, че стотини прѣданны мисионери сж трѣгнали по стѣпкитѣ му, и че грозотитѣ на робната търговия ги нѣма. Разбира се, че той не е единствения въ туй. Но влиянието му върху тия три нѣща е поголѣмо, отколкото на кой да е другъ, съ изключение на Аврамъ Линкѣнъ въ робната търговия. Самъ Ливингстонъ казва, че Г-жа Стоу била, която прѣмахна робството въ Америка. Като общо правило, енциклопедитѣ сж консервативни и отъ всичкитѣ най-консервативна е енциклопедия Британика. А ето що казва тя за Ливингстона: „Никой африкански изслѣдователъ не е из-

вършилъ за африканската география толкозъ, колкото Ливингстонъ. Пжтуванията му обръщатъ една трета отъ континента, простирайки се отъ Капъ до Екватора, и отъ Атлантическия до Индийския океанъ. Но придобивки за науката и географията—може би не сж най-голѣмитъ заслуги на Ливингстона. Той зароди, разви и осжществи една благородна и многостранна мисълъ съ такъва непоколебима и самоотвержена енергия и куражъ, каквито му даватъ мѣсто между великитъ и силнитъ, които значително сж спомогнали на човѣшкия прогресъ и знание. Примѣра и смъртта му сж били цѣло вдъхновение, което изпълни Африка съ изслѣдователи и мисионери, и което повдигна въ Европа таково негодувание противъ робната търговия, што може да се каже, че тя прие смъртоносния си ударъ“.

Лондонското мисионерско дружество, като подканя приятелитъ и съмишленицитъ си да зематъ участие въ отпразнуването на стогодишнината отъ рождението му, казва: „Въ съврѣменната мисионерска история нѣма по-велико име отъ това на Давидъ Ливингстонъ. Живота и характерътъ му за винаги ще бждатъ скжпо наслѣдство на християнската църква. Дългогодишното му старание да отври Африка поведе къмъ унищожение на робството, нахлуването на западната цивилизация и проникване на Християнската религия и въ най-далечнитъ кѣтчета на тъмния континентъ“.

Въ Съед. Държави отпразнуването на Ливингстоновата стогодишнина стана главно подъ ръководството на мисиитъ. За тая цѣль станаха особни изучавания на Африка отъ младежитъ, пърсна се биографията на Ливингстона и има специални броеве на религиознитъ вѣстници и списания посвѣтени на великия мисионеринъ. Опрѣдѣлената дата бѣ 23 Мартъ н. ст.

Най-драматичнитъ случки въ живота му може би сж, избавлението на Ливингстона отъ устата на лѣва още въ раннитъ години на дѣйността му, и намирането му отъ Станлей, слѣдъ като за нѣколко години никой нищо не бѣ чулъ за него. Първото събитие стана прѣзъ едно пжтуване въ вжтрѣшността на Африка. Поради пакоститъ, които правили лѣвоветъ на туземцитъ, той се присъединилъ къмъ едно прѣслѣждане на тия животни. Ливингстонъ стрѣлялъ на единъ лѣвъ отъ едно разстояние отъ 30 метра и прѣди да напълни пушката си втори пжтъ, звѣрътъ скочилъ вързъ него, сграпчилъ го за рамото

и, както самъ казва, „рѣвейки страшно въ ухото ми, разтреса ме, както котка мишка“. Единъ отъ туземцитъ се спустина и отби лѣвътъ къмъ себе си. Животното го ухапа за бедрото и тогава се хвърли врѣзъ другъ, налапайки и него за рамото. Но отъ нанесенитъ му рани, лѣвътъ внезапно падна и издѣхна. Ливингстоновото рамо бѣше цѣло разкжсано и до края на живота си нѣсѣше бѣлѣзитъ отъ лѣвскитъ зжби. То никога не можа напълно да се поправи и отпослѣ, благодарение на тия рани, въ Англия можели да се увѣрятъ въ идентичността на неговото тѣло, слѣдъ като вѣрнитъ му туземци го носили 1500 клм., до като стигнатъ до крайбрежieto на Африка и отъ тамъ да го погребатъ въ Англия.

Случката съ Станлей трѣбва да се спомене само на кратко. Слѣдъ едно отъ най-опанитъ и трудни пжтувания, прѣзъ което роботърговцитъ не единъ пжтъ искали да го убиятъ, Ливингстонъ, изморенъ, самотенъ и боленъ, се завърналъ въ Уджиджи. Той самъ казва, че когато стигналъ въ Уджиджи билъ само кожа и кости. Слѣдъ нѣкой денъ дотърчва при него слугата му, Суки, и му казва, че нѣкакъвъ си англичанинъ идѣлъ. Това билъ Станлей съ керванътъ си, развѣвашъ американското знаме. Джеймсъ Гордонъ Бенетъ бѣ го изпратилъ въ Африка да намѣри Ливингстона. И наистина, слѣдъ голѣми лишения и бѣди, търсенето биде увѣнчано съ успѣхъ. Станлей носѣше за изнурения и самотенъ мисионеринъ провизии и други нуждни нѣща, но той не можа да го убѣди да се завърне. Родителитъ и жена му били умрѣли. Африка още имала тайни, които той искалъ да узнае. Не искалъ да я напустне прѣди да свърши работата си. Двамата изслѣдователи пжтували заедно нѣколко мѣсеци, слѣдъ като Станлей се завърналъ въ цивилизования свѣтъ, а Ливингстонъ още еднѣжъ се опжтилъ къмъ сърдцето на тъмния континентъ да работи още една година и—да умрѣ.

Той нѣма нужда отъ надгробенъ надписъ.

За споменъ той живота си остави.

Живѣ и умрѣ—ето славата му!

Некъ мряморъ се руши! Той е живъ камъкъ.

АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА „ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ“

Урокътъ отъ единъ великъ животъ:

Ще ли остане незабѣлзани?

Има чловѣци, които сж тѣй симетрични въ характеръ, темпераментъ и ефектностъ, че едвали забѣлзваме силата и енергията имъ, до когато не бждемъ стреснати отъ тѣхното отсъствие; тѣ работятъ съ такава енергия, и сж така прѣдадени въ изпълнение на дългътъ си, щото насъ се чини, че тѣ ще продължаватъ това безъ край.

Пастиръ Апраханъ Амирханянцъ, който замина отъ този свѣтъ на 3 фев., бѣше единъ отъ такива човѣци.

Той е роденъ въ Шуша, Кавказъ 1838 год. Неговиятъ баща Мирза Фарухъ е билъ високо образованъ и извънредно способенъ чловѣкъ. Като дѣте още, той е билъ отвлеченъ отъ персийски войници въ Персия и подаренъ на персийския прѣстонаслѣдникъ, Абасъ — Мирза. Принцесата (жената на прѣстонаслѣдника), която малко прѣди това изгубила своето дѣте, приела подарака съ голѣма радостъ и усиновила дѣтето: Отхранено и възпитано въ персийския дворецъ, момчето показало рѣдки способности, а най-вече къмъ езици, и въ кжсо врѣме извоювалъ си почетно мѣсто при главно-командующия на персийската армия.

Подиръ редъ събития, Мирза Фарухъ съумѣлъ да избѣгне изъ Персия въ родното си мѣсто. Високо образованъ, владѣющъ нѣколко езици, той не можалъ да се помири съ Мохамеданската религия, която получилъ въ персийския дворецъ и тукъ при своитѣ родители, той почналъ да изслѣдва ученията на Христа. Случайно той се срѣщналъ съ евангелски мисонери отъ Базелъ, които му посочили начина, по който може да се докопа до истината на християнската религия. Подиръ извѣстно врѣме той приема християнството и става върлъ защитникъ и агитаторъ на новата религия.

Синътъ, Апраханъ, е ималъ не помалка жадностъ за знание. Още като дѣте, той се е интересувалъ въ работата на баща си, и обичалъ да слуша неговитѣ молитви и библейски четения.

Приелъ първоначалното си образование въ училище, баща му самъ почналъ да му прѣподава уроци по источнитѣ езици: турски, арабски, персийски, като го запозналъ съ Корана и Библията.

Той е билъ на 17 години, когато баща му умрѣлъ, и по неволя става чиновникъ, като правителственъ прѣводчикъ.

Но, той билъ жаденъ за повече знание, и за християнска наука. Неговото запознанство съ нѣкои отъ мисионеритѣ му спомогнало да отиде въ Равелъ, кждѣто изучилъ нѣмски езикъ и слушалъ всички автори, като пастиръ Хунъ отъ 19 столѣтие. Отъ тукъ той отишелъ въ Базелъ и тамъ постѣпва въ мисионерското училище. Отъ тукъ той заминалъ за Юрвенъ (Русия) кждѣто постѣпилъ въ университета и завършилъ богословскитѣ науки.

На 35 годишна възраст, той билъ поканенъ отъ Базелската мисия въ Цариградъ за учителъ и проповѣдникъ. Подиръ нѣколко годишна неуморима дѣйностъ, той билъ поканенъ отъ сжщата мисия да отиде въ Тобритъ (Персия) за да основе тамъ мисийска станция. По-послѣ, той билъ поканенъ отъ английското библейско дружество да прѣведе Библията въ Араратско нарѣчие на арменски и на турски диалектъ. За тая работа, той се остановилъ въ Тифлисъ, кждѣто между другото проповѣдвалъ и прѣподавалъ уроци. Основалъ тамъ арменска евангелска църква и проповѣдвалъ Евангелието на арменски, татарски, руски и др. езици. Мѣстнитѣ власти, като виждали опасностъ отъ неговитѣ проповѣди, пратили го на заточение въ Оренбургъ, Сибиръ, за четири години, безъ разслѣдване и безъ сждане. Съ помощта на князь Константинъ Константиновичъ, лингвистъ, той билъ допуснатъ да присѣства на лингвистическия конгресъ въ Стокхолмъ, прѣзъ което врѣме му се отдалъ случай да види Финландия, кждѣто слѣдъ срока на заточението, той се остановилъ. Тукъ той е работилъ, като проповѣдникъ, учителъ и писателъ. Ползвалъ се е съ особено уважение отъ страна на академическата младежъ, която съ жадностъ поглѣщала всѣка негова дума, казана устно или писмено.

Въ 1895 година единъ християнски конгресъ въ Германия, той се запозналъ съ водителитѣ на спомагателни дружества, които сж имали особенъ интересъ въ арменския народъ и го поканили за тѣхенъ прѣдставителъ между 25,000 арменци, бѣжанци въ България. Тукъ, полето за работа намѣрилъ твърдѣ обширно. Основалъ три училища и нѣколко работилници за да помогне на сънародницитѣ си. Ревностенъ патриотъ, какъвото е билъ той, не можалъ да остане равнодушенъ прѣдъ страданията на своя народъ. И заминалъ за Германия да освѣтли германското общество съ страданията и живота на своитѣ хора, като държалъ сказки и писалъ статии противъ Цариградското правителство. Ималъ е

нѣколко ауденции съ германската императрица по този въпросъ и намѣрилъ достѣпъ въ висшето общество за да изкаже болкитѣ на Арменския народъ. Като завършилъ своята мисия тамъ, завръща се наново въ България и се посвѣтява всецѣло на евангелизаторска работа между арменци, турци, българи и евреи.

* * * * *

Апраханъ Амирханянцовата знатностъ, като добъръ пастиръ и проповѣдникъ, който е държалъ по 3—4 проповѣди на день, не бива да замѣгли неговата знатностъ, като прѣводчикъ и писателъ. Той е писалъ десетки трактати на арменски и турски и твърдѣ много брошури. На турски езикъ той е писалъ книгата: „500 противрѣчия въ Корана“. Прѣвелъ е цѣлия Коранъ отъ арабски на турски езикъ, като го е печатилъ заедно съ Евангелието. На арменски е издалъ съчинението: „Божествения произходъ на християнството“. Прѣвелъ Корана и на арменски езикъ. Освѣнъ тази работа, той е сътрудничилъ на много арменски, нѣмски, шведски и руски духовни, политически и научни списания, и на нѣкои вѣстници.

* * * * *

Характеристиката на Пастиръ Амирханянцовата лична религиозна опитностъ може най-добрѣ да се опише съ тѣзи двѣ думи—„спокойностъ“ и „смѣлостъ“; но човекъ може

да бжде спокоенъ и смѣлъ само тогава, когато неговитѣ основи сж сигурни. Неговия възхитителенъ викъ бѣше всѣкога този: „Богъ никога не е далечъ отъ насъ. Въ църквата, вѣнъ на отворено, въ тайната клѣтъ, кждѣто самъ саминъ викашъ къмъ Бога; около печката или огнището съ дѣцата, при леглото, въ вихрения търговски пазаръ и всрѣдъ безгрижието на свѣта—Богъ никога не е далечъ отъ насъ!“ И защото Богъ бѣше за него така реаленъ и така близо; защото, наистина, Богъ бѣше при неговата дѣсна страна, за това, пастиръ Амирханянецъ прѣзъ всички години на състезание никога не се поколеба.

Това, слѣдователно, е тайната на неговото величие въ характеръ и подвизи—свършено посвѣщение изящнитѣ и брилянтни способности за каузата на Христа и за съзиждането на Неговото царство между человекитѣ.

Той е билъ компетентенъ още въ младинитѣ си да земе високо мѣсто и да извърши велика работа, защо то като младъ още той рѣшилъ въпросътъ въ какво да вѣрва. И както неговъ сбиченъ характеръ въ историята, апостолъ Павелъ, свърши пѣтя, като опазен вѣрата, тѣй и Апраханъ Амирханянецъ завърши своя пѣтъ въ пълно съзнание, че до край бѣ вѣренъ на онова, което бѣ рѣшилъ на младини.

П. М.

МЛАДЕЖКИ ОТДѢЛЪ

Младитѣ сж силата на настоящето и наследници на бждащето; тѣхнѣ е събраната мдростъ на вѣковетѣ, които сж минали и безкрайната надежда на вѣковетѣ, които идатъ.

Тѣ придаватъ крѣпкостъ на ненамалената енергия въ борбата, кждѣто старцитѣ сж паднали отъ умора. Това, което старитѣ сърдца сж очикали да видятъ, младитѣ осжществяватъ. Пропадналитѣ обѣщания на миналото се възобновяватъ отъ младитѣ.

Да бждешъ младъ е да бждешъ милионеръ въ надежда; да се чувствувашъ младъ, е да си блаженъ.

Бждащето на една нация зависи отъ нейнитѣ младежи, защото каквото младитѣ мислятъ днесъ, това и нацията ще почне да мисли утрѣ. Лордъ Бикънсфилдъ казваше веднажъ: „Надеждата на Англия е въ нейнитѣ младежи“. Докторъ Мянхуудъ, като казва сжщото нѣщо за Америка, прибавя: „Ако ние имаме въ тази свободна страна едно поколѣние чистосърдечно, великодушно, — християнски младежи, тогазъ ние ще имаме едно чисто и бла-

городно гражданство“.

Сжщото нѣщо можемъ да кажемъ и за наша България — Надеждата на България е въ нейнитѣ младежи. И бждащето на България ще бжде такова, каквото нейнитѣ младежи сж.

У насъ нѣма още християнска младежка литература. Ако за младитѣ се пише и говори, то е да се избличатъ, да се нахоятъ, а не и да се насърчатъ, като имъ се покажатъ по-висши идеали отъ онѣзи, които тѣ подбиратъ въ туй, или онуй матер: алистическо учение. Голѣма е нуждата у насъ отъ християнска младежка литература. И ако ние искаме тая наша младежъ да е чистосърдечна, благородна и великодушна, трѣбва да ѝ връчимъ списания и книги съ християнско съдържание, да ѝ покажемъ практичната страна на Богочеловѣка.

Ние, въ нашето списание, не можемъ да отдѣлимъ повече отъ единъ отдѣлъ за младитѣ. Но колкото и да е ограничено мѣстото, ще се стараемъ да даваме само онова, което най-много ще прилѣгне на младото сърдце и душа. И нека прибавимъ тукъ, че въ този отдѣлъ могатъ да пишатъ

и други лица, или пъкъ да се задават въпроси около религията на младитѣ, отговоритѣ на които редакцията ще дава.

Камъ васъ, прочее, млади сж адресирани долнитѣ редове; къмъ васъ, единички истинно богати хора въ цѣлия свѣтъ—богати въ сила, въ рѣшения, съ амбиции, съ врѣме и съ случаи; къмъ васъ, които сте на прага на едно плодородно поле, —се отправятъ тѣзи редове, съ надежда на нѣкои да се помогне за да видятъ благородството и отговорността на християнския животъ.

Какво единъ младежъ трѣбва да знае.

Първата мисль, която желая да изтъкна прѣдъ тѣзи които сж въ сѣприкосновение съ младитѣ е, че ний не сме достатъчно наблѣгнали и подчертали практическата необходимостъ на религията въ младия животъ. Когато ний говоримъ на единъ младежъ за религията като едно приготвление за смъртъ, тогава смъртъта изглежда на тѣхъ толкова далече, щото ний не можемъ да достигнемъ младото сърдце. Ако азъ говоря на единъ младежъ за религията, то не е върху теорията, която той трѣбва да знае за да се страхува, че може да умрѣ, но защото той трѣбва да живѣе; защото чловѣкъ не може да живѣе безъ религия; защото нѣма таково нѣщо като морално, или религиозно момче; защото една празнота зѣе въ моралн я свѣтъ, както и въ физическия и ако младото сърдце респектира Бога ще се упати отъ неуважение; ако почита Библията, ще се запази отъ незачитане; ако вѣрва въ Христа ще избѣгне невѣрието. И така азъ мисля необходимо е, да се погледне практически на религията.

1. Факта за Бога

Докато азъ съмъ намѣрилъ, че едно малцинство младежи не вѣрватъ въ неопрѣделеността на единъ Богъ, ако помня добръ, срѣщналъ самъ само двѣ лица, които сж ми казали, че не вѣрватъ въ Бога и едното отъ тѣхъ по-послѣ изказа нѣкои нѣща, които показватъ макаръ и мъгливо, че вѣрва въ единъ Богъ. Но мжнотията е, че това вѣрване въ Бога не е така реално, както би трѣбвало да бжде. То не е придружено съ чувството на отговорностъ прѣдъ Бога. А туй чувство на отговорностъ къмъ Бога е най-мощното и контролно влияние, което може да проникне въ чловѣческия животъ и безъ него азъ не зная какъ чловѣкъ може да изгради единъ реаленъ животъ върху разуменъ планъ. Трѣбва да има една идея за вселената, и християнската идея за вселената поставя чловѣка като частъ отъ планътъ на Бога, Който стои задъ тази вселенна. По нѣкога азъ съмъ мислилъ, че нашитѣ проповѣдници сж допускали материалиститѣ и атеиститѣ доста на широко въ отричанieto на библейската история за Сътворението. Азъ съмъ се трудилъ да намѣря да ли има нѣкое по-рационално и по-логично описание за сътворението отколкото даденото въ Библията, и намѣрилъ самъ, че нѣма. Нѣма логично атеистично изяснение на сътворението. Нѣма материалистично изяснение на Сътворението. Нѣма изяснение на Сътворението, което отрича Бога, което отива толкова далече, колкото Библията. Ние можемъ да вземемъ всѣко изяснение отъ кого и да е, който оспорва Бога, ние можемъ да вземемъ неговото изяснение за Сътворението,

неговата теория за начало и да туримъ библейската теория задъ неговата; защото Библията почва съ прѣдложението: „Въ начало Богъ създаде небето и земята“. То естъ ние туряме Бога на първо мѣсто и всички други нѣща послѣ. Всѣкой, който отрича Бога, трѣбва да почне отъ нѣкъдѣ и толкозъ до колкото съмъ малъ възможността да науча нито единъ чловѣкъ, който отрича съществуването на Бога, нѣкога се е опитавалъ да обясни сътворението на материята и силата и тѣхнитѣ свойства. Той прѣдполага че тѣзи нѣща съществуватъ; и християнина може да вземе теорията на невѣрника, материалиста, и атеиста и да турне задъ неговото начало, Библейското начало.

2. Мистерията не е реална сѣпка.

Живота е пъленъ съ мистерии, и ние постоянно имаме работа съ нѣща, които не разбираме; нѣща, които чловѣкъ е почналъ да изучава отъ начало още и пакъ не ги разбира. Обаче, не е необходимо да разбере Бога за да вѣрва въ Него; тъй както е необходимо за чловѣкъ да разбере що е материя за да повѣрва, че има таково нѣщо. Не е необходимо чловѣкъ да разбере що е сила, за да повѣрва, че има таково нѣщо. До скоро чловѣкътъ не знаеше що е запалването, но пакъ, той отъ начало още е зналъ, че има такова нѣщо като запалване. Ние сме имали различни идеи за слънцето и звѣздитѣ, но чловѣкътъ вѣрваше, че е имало слънце, трѣди да е имало една разумна идея какво е слънцето.

Азъ вѣрвамъ, че е необходимо за всѣки младежъ, който става скептикъ относно въпроса за Бога, да се доведе лице срѣщу лице съ факта, че ако той погледне скептически на живота, както гледа на Бога, той не може да направи нищо, или пъкъ да вѣрва въ какво да било. Какъ смѣе той да живѣе безъ да разбира мистерията на живота или любовта? Най-малкото дѣте може да изведе най-учения чловѣкъ и му покаже листата, цвѣтята, трѣвата, птичкитѣ и може да му каже: „Азъ, безъ помощно дѣте, зная толкозъ много за мистерията на живота, който намираме въ тѣзи нѣща, колкото и ти знаешъ, макаръ да си съ бѣла коса вече и миналъ прѣзъ нѣколко школи“. Чловѣкътъ трѣбва да разбере, че той има да се бори съ велики задачи и че той не може да се ограничи само въ нѣща които сж осезателни и видими. Азъ не зная по-важенъ текстъ да прави впечатление на младежитѣ, отколкото Библейския текстъ: „Видимитѣ нѣща сж тѣлнни, а невидимитѣ — вѣчни“. Първото нѣщо, което трѣбва да се впечатли на младежа е че той трѣбва да има една идея за живота и че Богъ трѣбва да е въ началото на тая идея. И когато той дѣйствително повѣрва, че той е частъ отъ този планъ, тогава негова висша длъжностъ е да намѣри каква е Божията воля относително него и да я върши.

3. Младежътъ и Библията.

Втората необходимостъ подиръ вѣрата въ Бога, за всѣки младежъ е книга, която да му сочи пътя опрѣдѣленъ отъ Бога за него. И за това Библията се прѣдлага нему. Сега не е врѣме да споримъ върху Библията и азъ за себе си, не изразходвамъ врѣме дори за експериментирание Библията. Библията, която азъ четохъ като дѣте, Библията на

която родители ми ме учеха, Библията, която въ семенарията учихъ, е Библия достатъчна за менъ. Искамъ да обърна вниманието на скептика къмъ този фактъ: че Библията е или книга писана по Божовдъхновение, или пъкъ обикновена, като всѣка друга книга. Ако приемѣмъ твърдението на скептитъ, че Библията е, като всѣка друга книга, тогава, човекъ би могълъ и днесъ да напише подобна на нея. Азъ ще отида по-далече: би трѣбвало дори, въ днешно врѣме човекъ да състави по-добра книга отъ Библията. Изнасямъ този аргументъ въ защита на Библията, и нека скептика го опровергае. Библията, която имаме днесъ, датира отъ едно врѣме, когато хората бѣха лишени отъ преимуществата на днешната цивилизация, отъ благоврѣмието да турнатъ знания въ училището и свободно да иматъ на ръцѣ всѣкидневно новини изъ цѣлия свѣтъ. Тѣ бѣха лишени отъ свѣтлина, която науката хвърля днесъ върху природата; и пакъ тѣзи хора въ оная ранна епоха сж дали намъ тѣзи рѣшения на проблемата—какъ да живѣемъ; и мои приятели, ако тази книга не бѣше по оригиналъ Божествена, ние щѣхме да я видимъ успорена отъ хората. Но когато виждаме, че най-ученитѣ атеисти, материалисти и невѣрници изживяватъ цѣлия свой животъ въ търсене на грѣшки въ Библията и не ги намиратъ, въ този единичекъ фактъ азъ намирамъ неуспорвания аргументъ срѣщу тѣхната собствена теория. Азъ вѣрвамъ слѣдователно, че ние трѣбва да прѣдставимъ прѣдъ младитѣ тази книга, като Слово Божие, като птеводителъ на тѣхната младостъ и прѣзъ всичкия животъ, като единичка книга, която трѣбва да бѣде най-мила и близка до сърдцето имъ.

4. Библията и Гладстонъ.

Вижда ми се за твърдѣ умѣстно да взема за иллюстрация человекъ, които сж изградили своя животъ върху тази книга, и нека тѣ сами говорятъ за нея. Въ Биографията на Гладстонъ четемъ, че когато той билъ на 21 година, писалъ на баща си писмо, въ което обяснявалъ защо той трѣбва да стане проповѣдникъ. Ако вземете това младежко писмо на Гладстона и сравните неговия възмжжалъ вече животъ, ще видите дѣ се крие тайната на Гладстоновия великъ животъ. Ще видите, че Библията е влѣзла въ неговитѣ младенчески дни, като основа на живота му и за четвъртъ столѣтие неговия животъ бѣше най-висшия експонентъ въ всичкия свѣтъ на християнството касателно властта и когато умрѣ, върху гробътъ му сложиха цвѣтя, брани отъ всички национални полета. Какво бѣше това, що даде сила на Гладстонъ и направи живота му да се чете като проповѣдь? Нищо друго, освѣнъ вѣрата му въ Библейския Богъ.

5. Младежътъ се нуждае отъ обуздание.

Има една практическа причина, защо младежътъ трѣбва да се учи и да му се обърне вниманието върху безсмъртието. Ние се нуждаемъ отъ обуздание въ този животъ. Неговитѣ изкушения сж голѣми, и безсмъртието, най-великото нѣщо въ религията, се явява като прѣдпазитель. Човекъ иска да знае, дали ще живѣе и задъ гроба и да ли тамъ великитѣ нѣща на неговия животъ ще му се откриятъ. Ако човекъ вѣрва, че нѣма животъ освѣнъ до гроба и че всичко отъ което той се нуждае е, да укрива своята прѣстжпностъ отъ тѣзи, ко-

ито сж около него; тогава, той свободно се подава на изкушенията да върши кривото. Но, ако той знае, че всичко, което върши тука на земята, не ще бѣде скрито въ другия свѣтъ; ако той знае, че несправедливото отнасяне съ ближния му ще се открие подиръ смъртта, азъ не мисля, че човекъ се нуждае отъ по-голѣмо наказание, отколкото факта, че въ бѣдащия свѣтъ, той ще живѣе въ присжствие то на онѣзи, на които е вършилъ криво.

6. Стойността на вѣрата.

Азъ мисля, че стойността на вѣрата трѣбва да се подчертае. Понѣкога хората казватъ, че тѣ не се интересуватъ толкозъ въ вѣрата, колкото въ дѣлата. Факта е, че вие не може да имате дѣла безъ вѣра. Вие може да кажете, че не ви е грижа за планътъ на зданието, а всичко що желаете е зданието; но вие не може да имате здание, прѣди да имате планъ; и вѣрата е нѣщото, което прѣдшествува дѣлата.

Великитѣ нѣща въ този свѣтъ сж били извършени отъ мъже и жени, които сж имали вѣра. Вѣрата работи много по-бързо, отколкото умътъ. Човекъ не може да постоянствува съ врѣмето, ако той не върви по-бърже, отколкото мисли. Човекъ трѣбва да върви по-бърже, отколкото той може да мисли да ли ще си струва, или не. Човекъ, който се труди да зачисва доброто, което върши, не ще може да изврши достатъчно добро, за да плати книгата. Никой човекъ никога не е завършилъ нѣщо, ако той не се старее, докато узнае какво може да извърши.

7. Християнско братство.

Азъ мисля, че ние не работимъ достатъчно за реализирането на братството между человекитѣ. А това е единъ отъ практическитѣ въпроси на денътъ. Ние сме оставили други организации, които не сж християнски, да работятъ за братството, а сами ние, или нищо не вършимъ, или пъкъ прѣчимъ за неговото постигане. Азъ не зная какво да е въ кръга на подпомагане, което църквата не може да стори. Но, филантропическитѣ дружества правятъ по-вече, отколкото самата църква, и работата, която църквата трѣбва да стори.

Нуждно е да се подчертае отъ църковния амвонъ доктрината за братството. „Ако нѣкой каже, азъ любя Бога, и ненавижда брата си, лъжець е“. Но, това е само негативната страна на въпроса. Голѣмъ ятъ товаръ, който църквата има да носи, е нуждата отъ интересъ. Нѣкой става толкова индеферентенъ, щото очевидно върши криво на своя ближень, до като пъкъ другъ става достатъчно индеферентенъ, за да не върши добро. Ако християнската религия очаква да завладѣе свѣта, тя трѣбва да ни направи не негативни, а позитивни, дѣятелни. Тя трѣбва да е по-вече отъ китайската поговорка: не прави на хората това, което, ти не искашъ да ти правятъ. „Каквото искатъ человекитѣ да правятъ вамъ, това истото правете имъ“.

Нѣма мѣрка за влиянието на единъ животъ. Дайте ми единъ младежъ, чѣто сърдце е пълно съ любовъ за Бога, за неговитѣ братя, и тогава дайте на този младежъ видѣние за спасение, и вие не можете измѣри доброто, което той ще извърши за обществото, за народътъ, за свѣта.

Какво вършат младежкитъ християнски дружества въ Франция.

(извадки отъ конференцията на г. Гросъ,
държана въ София)

Щастливъ се чувствувамъ, че още веднажъ мога да ви говоря. Искамъ да сложа прѣдъ васъ не само идеи, но и факти, които ще ви покажатъ работата на младежкитъ християнски дружества въ Франция.

За Франция се говори, като една покварена страна. Общата тенденция на вѣстниците е, да разнасятъ лошото, а не доброто; това, което липсва въ вѣстникарскитъ колони, е чистата истина.

Латинския гений е твърдъ логиченъ, като казва: „Германцитъ иматъ революционни идеи, но пакъ сж консерватори“. Нитше бѣше такъвъ. Той бѣше страшенъ революционеръ, но умрѣ като бсржоа. Въ Франция, когато нѣкой има идея, той отива до нейното крайно осъществение; ако е революционеръ-революции подпалва; ако е безбожникъ—отива до крайно безвѣрие. И тая именно черта доведе француската младежъ до днешното й независимо положение. Нашата младежъ не вижда защо трѣбва да живѣе, и да е нравствена; а напротивъ, отива до крайна безнравственостъ и посѣга на живота.

Но всрѣдъ тая калъ, пакъ се забѣлѣзва единъ идеалъ—тя не обича да гледа на долъ; нашата младежъ падна толкозъ низко, че сега трѣбва да се възкачва на горѣ.

Прѣзъ послѣднитъ години младежкитъ хр. дружества сж извършили твърдѣ голѣма и добра работа. И можемъ да кажемъ сега, че младежътъ на Франция излязъ изъ тинята на безбожието и се въодушевява отъ висши идеали. Това е фактъ и чувствувамъ, че имамъ право да го подчертая.

Отъ 50—60 год., отъ какъ сж основани млад. хр. дружества въ Франция, ние сме очевидци на чудни промѣнения. Младитъ тичатъ въ голѣмитъ градове, тѣй както никога по-прѣди. Жителитъ на голѣмитъ градове сж удвоени. Тамъ младитъ се събиратъ и полето за работа между тѣхъ става твърдѣ обширно. Но въ селата пѣкъ работата намалява дори на нѣкои мѣста не може да се основе младеж. хр. др., защото нѣма младежи. Дошлиитъ отъ село младежи,

чужди на градския животъ и изкушения, много скоро и лесно се подаватъ на грѣхътъ и завличатъ къмъ провала. Ето, тукъ се крие причината за голѣмата корупция между нашитъ момчета и момичета.

Казармитъ сж голѣми центрове, дѣто се събиратъ младитъ на единъ народъ. Прѣди 50 год. нѣмаше обща военна служба, а сега я има на всѣкъ дѣ. Това е гибелно за моралното състояние на единъ народъ. Когато на едно мѣсто се събиратъ много хора, става сжщото нѣщо, като кога човекъ събере много ябълки и щомъ една загние, ще загниятъ и всички околни. Сжщото става и въ казармата, училищата и др. Лошитъ момчета или момичета могатъ да развалятъ своитъ другари. Но по сжщия начинъ може да се прѣдава и доброто влияние. Тѣй както единъ лошъ другаръ може да развали много други, така и единъ добъръ другаръ може да поправи много други. Ето защо ние трѣгнахме по дирѣта на младежитъ. Обаче, бѣше ни забранено да ходимъ въ казармитъ. Нито можехме да отворимъ тамъ локали, или пѣкъ да имъ пращаме вѣстници. Всичкото, каквото можехме да сторимъ бѣше, чрѣзъ писма да работимъ между войницитъ. И днесъ нѣмаме вече войнишки християнски дружества, за каквито по-рано не можеше да се говори.

Голѣма грѣшка е, да се чака младежитъ да дойдатъ сами въ дружествата ни. О, не! Ние трѣбва да идемъ при тѣхъ, когато тѣ не искатъ да дойдатъ при насъ.

Въ Марсилия опитахме друго нѣщо. Правихме особни събрания за момчетата, които работятъ въ хотелитъ. Много дойдоха. Това ни принуди да намѣримъ човекъ за тия събрания за да продължава работата.

Какъвъ е урокътъ отъ тѣзи факти? Той е ясенъ. Модерния животъ иска модерни срѣдства. И грѣхъ ще ни е, ако не ги употребимъ. Тѣзи които разпространяватъ поквара и безнравственостъ, употребяватъ всички възможни срѣдства; тѣ пътуватъ съ автомобили, когато отиватъ на работа; а християнина, кога отива на работа, качва се на биволска кола!

Младежкитъ християнски дружества сж начало на прогресъ, на една нова ера! Нека прочее, употребяваме всички срѣдства за великата работа!

ДОМАШЕНЪ ОТДѢЛЪ

Казва се, че „ржката, която люлѣе люлката управлява свѣтътъ“. Когато запитали Наполеона, коя е споредъ него най-голѣмата нужда на Франция, той казалъ—„майки“, и най-великата нужда на всѣка нация въ свѣтътъ днесъ е „майки“; защото добритъ майки сж, които ще дадатъ на свѣта добри синове. Богъ е надарилъ майката съ такива добродѣтели, които липсватъ у мъжътъ. Влиянието, което тя упражнява, е велико въ свѣта. Тя много жертва, защото много люби. О, жени

и майки! Никое земно сѣщество Богъ не е дарилъ съ такава свята, чиста и себеотрицателна любовъ и съ такова безгранично влияние, както васъ. Голѣми привелегии сж дадени, обаче тѣ водятъ слѣдъ себе си голѣми и тежки отговорности. Комуто е много дадено, много ще се и изиска отъ него.

Идеалитъ, за който мъжътъ и жената трѣбва да се борятъ днесъ по видимому не сж тѣй зрѣлищни, и блистателни, както онѣзи на войната; обаче това не значи, че първитъ

сж по-маловажни. Тѣ иматъ да разрѣшаватъ домашни проблеми, общественитѣ злини, работническия въпросъ. Взаимно трѣбва да работятъ за извоюване правата на хората. Мжжътъ или жената, които живѣт и осезателно взиматъ участие въ разрѣшението на тѣзи проблеми—нѣщо повече, които знаятъ и разбиратъ законитѣ и цѣрителни срѣдства за разрѣшението имъ—сж хора, които лужатъ на отечеството си по единъ по ефективенъ начинъ, отколкуто онзи, който управлява цѣли армии:

Велики и силни мжже сж патриотитѣ въ мирно врѣме; и задъ всѣкой такъвъ мжжъ стои майката или жената, които сж вложили своята вѣра въ всѣко добро прѣдприятие и и съ тази вѣра сж умрѣли безъ нѣкога да сж се разколѣбали съ въпроситѣ—но каква е ползата отъ всичко това, или „струва ли си да се извърши“?

Велики нѣща свѣта очаква отъ синоветѣ на такива майки и едва ли нѣкога се е разколебалъ. Когато тежки изпитания ги налегнатъ ние се очудваме на тѣхния куражъ и нѣжностъ. Такива сж истинскитѣ синове и кой не би се гордѣлъ съ тѣхъ! Обаче такива синове се раждатъ не отъ майки, които оставятъ домътъ си, и мечтаятъ, че ще оправятъ злото вънъ отъ него; но майки, които стоятъ тамъ, кждѣто могатъ всѣкога да извършатъ най-велика и ефикасна работа. Наравно съ силата и способността на мжжътъ да върви къмъ прогресъ, да издига високи здания и съгражда аероплани, да пробива тунели, истинската майка съпоставя своитѣ таланти за съграждане на характеръ и сформироване душевнитѣ качества. Никоя друга работа, извършена отъ кой да е мжжъ или жена, не може да съперничи съ онази велика и благородна, макаръ трудна задача, възложена на майката.

Жената е спасителката, или разрушителката на фамилията. Въ идеалътъ, който поставя прѣдъ себе си, начинътъ, по който разбира своя дългъ въ живота, е сждбата на обществото. Тя държи въ своята мантия сдвинитѣ на народитѣ.

* * * * *

Какъ и по кой начинъ ще може жената да извоюва своитѣ права, да стѣпи на собствениотѣ си крака посрѣдствомъ материално обезпечение, сж въпроси, които занимаватъ умоветѣ на множество жени днесъ. Не ще ли бждемъ по-полезни, като работимъ и съ това помогнемъ за увеличение на домашния приходъ, се питатъ мнозинството работни-

ки и чиновнички, отколкуто да се затворимъ и ограничимъ въ домътъ и домашнитѣ задължения? Отговорътъ е, че това тѣхно отстранение отъ домътъ ще причини домашенъ хаосъ. Фундаменталния фактъ си остава, че мжжътъ се жени, защото иска да има свое собствено огнище, въ чието царство жената да е пълна господарка. Никоя жена не би могла успѣшно да убори този закрѣпенъ у мжжътъ идеалъ. Както всѣкой нормаленъ мжжъ иска да има своя жена и дѣца, така всѣкой нормаленъ мжжъ желае да има своя къща, кждѣто да ги тури да живѣятъ. Той не се задоволява само съ покривъ надъ него и съ столъ подъ него, той желае да живѣе въ едно обективно и видимо царство; огнь на който ще се готви храната, която обича; врата, която да отваря свободно за най-близкитѣ си приятели. Това е едно естествено желание у мжжътъ. Не казвамъ, че нѣма изключения. Но какъто и да се каже напро- тивната страна, способността и желанието у жената да печели не е сигурна котва да свърже и задържи мжжътъ въ домътъ. Жен- ския трудъ може да допринесе голѣма матери- ална помощ, обаче крѣпи и запазва мж- жътъ снази жена, която живѣе въ и за своя домъ.

* * * * *

Никой мжжъ не обича самохвалецъ за свой педесталъ; никой мжжъ не търси жена, която е просто едно ехо на самия него. Защото свѣтътъ се движи главно посрѣдствомъ вѣ- рата, която мжжътъ има къмъ жената. Ко- гато мжжътъ вѣрва напълно въ своята жена, и обратното — жената напълно уповава въ своя мжжъ—това значи, че тѣ сж положили здрави основи. И ако често погледитѣ на же- ната сж обърнати къмъ нейния мжжъ това не значи, че тя е просто единъ паразитъ, и че съ- това губи своитѣ права. Напротивъ, съ това тя го инспирира къмъ велики подвизи въ живота, която инспирация му дава крилѣ и го въоръжава за сполучлива борба про- тивъ прѣпятствията и мжнотиитѣ въ свѣта. Тя му дава вѣра въ нѣжността, която я за- обикаля, която нѣжностъ е единствената га- ранция за спокоенъ и миренъ животъ, както за единия, тъй и за другия. Тя му дава по- тикъ къмъ постояненъ трудъ, който усиго- рява не само настоящето, но и нейното бж- даще. И за това, защото тя вѣрва напълно въ него, ще отстрани отъ него искушението да падне по-ниско отколкуто е. Да вѣрвашъ и уповавашъ напълно въ своятъ мжжъ не значи слѣпо обожаване. Напротивъ, показва

ясна и разумна оцѣнка въ силитѣ и способноститѣ, които се намиратъ у него; и че тѣзи сили и способности, биха по-скоро пораст-

нали и се развили посредствомъ аспирация и насърдчение, отколкото да отслабнатъ чрѣзъ униженъ цинизмъ и възискателна критика.

ХРОНИКА И БѢЛѢЖКИ

Къмъ нашитѣ абонати и читатели. „Християнски Свѣтъ“ е старъ по години, но новъ по физиономия. Той върви съ врѣмето. На старитѣ истини дава новъ костюмъ, младенчески духъ, сѣ лень и пламененъ изразъ. Старитѣ абонати ще забѣлѣжатъ изведнажъ, че тая година „Хр. Свѣтъ“ е буенъ, остъръ и твърдъ прямъ. Не бойте се: колкото по-силна е бурята, толкозъ по-свѣтло е утрото! Врѣмето, което прѣживѣваме е извънредно! Народниятъ духъ се намира между наковалията и чука. Отварятъ се по-широки кръгозори за работа. А заедно съ тѣхъ вървятъ по-страшни изкушения за обществото. Трѣбва да има отъ врѣме на врѣме стрѣс-кане, защото дългата летаргия е опасна.

„Хр. Свѣтъ“ е изразителъ на идеитѣ, чувствата и стремленията на младия и свѣтълъ духъ, който никога не остарява, никога не отпада, никога не се спира. Ще ли ни подкрѣпите? Ще ли възможните на „Хр. Свѣтъ“ да заякчи и да изрази и разпространи висшии пориви на вашата душа? Вие воювате, зеръ живота е борба. Не ще ли се наредите около „Хр. Свѣтъ“, та съ общи сили да се води борбата противъ мракътъ и неправдата? Дайте вашата морална и материална подкрѣпа. Старитѣ абонати, като подновятъ абонамента, нека запишатъ и други. Случайнитѣ читатели нека се абониратъ!

Помнѣте това:

„Хр. Свѣтъ“ съдържа материалъ за всички хора отъ всички класи. Има те го въ домътъ си. Дайте го на дѣцата си. Запишете приятеля си. Това което дава „Хр. Свѣтъ“ другадѣ не ще намѣрите. Въ България само „Хр. Свѣтъ“ дава статии по тѣзи осемъ отдѣли, изброени по-рано. **Религията, Социалогията, Литературата, Домътъ.**

Тази година се търсятъ 5,000 абонати за „Хр. Свѣтъ“. Ще ли ни помогните да ги намѣримъ? Пратете ни адреси изъ нова България. Запишете колкото можете.

Случайни читатели, абонирайте се!

Стари абонати, изпратете абонамента си — 3 лева.

Настоятели, разпространявайте „Хр. Свѣтъ“!

Брой 3 на „Хр. Свѣтъ“ ще излѣзе подиръ двѣ седмици.

Заговоръ противъ Евангелието. Убийци на Бога въ челоуѣка. Българската Евангелска църква въ Свищовъ, като схваща своята мисия и значение на Христовата заповѣдь: „идете и проповѣдвайте“, отъ извѣстно врѣме насамъ е заробила усилено за духовното пробуждане на града. Доста хора се заинтересуваха и станаха редовни слушатели на евангелскитѣ проповѣди. Обаче, тази усиlena работа на евангелската църква не се понаправила на нѣкои

отъ свищовскитѣ свещеници и отъ страхъ да не изгубятъ хората си, нѣкои отъ тѣхъ, споредъ до-несение, заговорили явно противъ българскитѣ евангелисти, като „опасни“ (?) хора.

Други пъкъ не искали да дадатъ причастие на онѣзи жени, които сж посѣщавали евангелската църква. Знаяйки слабостта на жени тѣ, тѣ сж ги заплашили съ афоресване, ако посѣщаватъ протестантската църква. И разбира се, страхлив. тѣ спрѣха да идватъ.

Но, има нѣщо по-възмутително, по-варварско. Синове, на попъ и почтени свищовски граждани, види се инспирирани отъ „голѣми“ глави, дохождатъ въ Евангелската църква да правятъ смущение прѣзъ врѣме на богослужението. Едни отъ тѣхъ заставатъ на пѣтні тѣ врата на църквата и спиратъ публиката да не влезя въ Евангелската църква. Обаче и това не задоголява необуздания чадъ на „благочестивитѣ“ християни. Тѣмъ прѣчи самото църковно здание. И за да го съборятъ, съ камани замѣрватъ вратитѣ и прозорцитѣ. И всичко това се върши прѣдъ очитѣ на кметството!

Би помислилъ челоуѣкъ, че не живѣе въ свободна България, а въ Патагония! Изглежда, че за нѣкои православни чадъ въ Свищовъ по-добрѣ е да има турски ходжи и католически агенти, които въ своитѣ пропаганди не сж чисти и отъ чужди национални влияния, отколкото да има български евангелски проповѣдникъ, сърдцето на когото тупти съ онова на народътъ ни и проповѣдитѣ на когото сж само за доброто и прогресътъ на нашата българска нация. Изглежда, че нѣкои Свищовски „възпитаници“ се наслаждаватъ по-вече отъ турскитѣ минарета, и католически манастири, които говорятъ за чужди народни интереси, а нито за минутка могатъ да търпятъ една българска евангелска църква. Не искаме да кажемъ, че трѣбва да се съборятъ джемиитѣ и провѣдятъ ходжитѣ изъ България. Това не е думата ни. Но, казваме, че нѣкои „православни християни“ прѣдпочитатъ по-вече турцитѣ-мохамедани, отколкото българитѣ — евангелисти; по-вече турскитѣ джемии и минарета, отколкото българската евангелска църква; по-вече Коранътъ, отколкото Евангелието! Ако нѣкой не върва въ думитѣ ни, нека дойде въ Българската евангелска църква въ града ни и да види какво сж вършили и вършатъ нѣкои чадъ на православната църква.

Ние знаемъ защо е всичко това. Това не става за пръвъ пѣтъ въ Свищовъ. Историята на българския евангелизмъ е записала много такива дивашки прѣслѣдвания. Ние знаемъ, че Евангелието е опасно за народнитѣ книжници и фарисеи — заблудители. Ние знаемъ, че Евангелието подкопава седалището на модернитѣ български фарисеи, лицемѣри. И за това тѣ запрѣщаватъ на хората да идватъ въ

българската евангелска църква, да не слушатъ Евангелието на български, за да го разбератъ и се обърнатъ та ги изгонятъ изъ храмътъ. И тѣ сами знаятъ, че когато народа усвои Евангелието, тогава калугерскитѣ заплитни и заблудения ще пропаднатъ, а заедно съ тѣхъ и всѣчки мракокрѣпители.

Насъ не ни плаши този заговоръ противъ Евангелието. Ние не се боимъ отъ убийцитѣ на Бога въ челоуѣка. Защото знаемъ, че коститѣ и кръвта на християнскитѣ мъченици сж основата на днешната християнска църква. Защото, знаемъ, че рогата на бикътъ не могатъ да спратъ духътъ; жбитѣ на лъвътъ не могатъ да строятъ истината; затвор тѣ не могатъ да турятъ въ окови свободата; нито пъкъ устата на толоветѣ гърмятъ по-силно отъ разума и гласътъ на правдата.

Вие можете да стропите прозорцитѣ на Българската евангелска църква въ Свищовъ, вие можете да я срините до основитѣ ѝ, вие можете да прѣмахнете нейния проповѣдникъ (ако всичко това е въ рамкитѣ на законитѣ на нашата страна) но, вие закононарушители, и хулители на българската конституция, която гарантира свободата на съвѣстта, не можете да спрѣте проповѣждането на Христовото Евангелие; защото да се проповѣдва Евангелието на всички, е царски манифестъ, противъ който всичко е безсилно,

И честитъ е Свищовъ, че и въ него се проповѣдва Евангелието на матерния ни езикъ. Наистина, имамъ голѣма духовна нищета и тѣпостъ, има много заблудения и извѣртвания на религията; паднала е гжста мъгла и мракъ, но стъмнило се — прѣдъ зори. . . .

Покръстване на турци. „Идете по всичкий свѣтъ и проповѣдавайте Евангелието на всѣка тваръ, и който повѣрва, да се кръсти“, е казалъ Исусъ на Своитѣ ученици, значи, кръщението е християнско дѣло и едно отъ условията, за да бжде челоуѣкъ християнинъ. „Който повѣрва, да се кръсти“.

А за да повѣрва, трѣбва да знае това, което е готовъ да повѣрва.

Е добръ. Напоследъкъ, ние четемъ въ вѣстникитѣ за „тържествени“ кръщения на турци и помаци въ християнската религия. Такова покрѣстване трѣбва да радва всѣки християнинъ, но само при условие, ако онѣзи, които приематъ християнското кръщение сж слушали, чели и знаятъ и вѣрватъ думитѣ на Исуса, Който дойде да потърси и спасе изгубенитѣ. Друго яче, такъвъ единъ актъ е само светотатство съ Христовата религия. Защото да намажешъ челоуѣка, билъ той турчинъ, или българинъ, съ зейтинъ и да му четешъ надъ главата редъ молитви, не може да бжде християнинъ. Обрядитѣ, формитѣ, молитвитѣ, и името не правятъ челоуѣка християнинъ. Прѣстѣпно заблудение е, ако нѣкои свещеници така вѣрватъ и учатъ. „Ако се не родите изново и станете като малкитѣ дѣца, не може да влѣзете въ царството Божие“. Значи, новородението е условие за да станешъ християнинъ. Безъ новородение, нѣма спасение, нѣма християнство и смѣшно е кръщението. Това е Евангелско учение и свещеницитѣ трѣбва да го знаятъ, когато кръщаватъ езициници: турци, или българи.

Политиканствуване на амвона. Християнската

църква е мѣсто за Богослужения. Тамъ хората се молятъ задружно на Бога. Но, тя е и обществено училище. Църквата е, и трѣбва да бжде домъ за обучение на душитѣ. Да научи, подкрѣпи и ободри падналата, заблудѣна или отчаяна душа. Църквата е, слѣдователно, „домътъ на душата“.

Отъ църковния амвонъ трѣбва да се чува само една дума, единъ езикъ, една любовъ—Христосъ и Него разпятъ. Наистина, Христовата религия е социална. Да намѣришъ Бога, трѣбва да изучавашъ челоуѣка. Да служишъ на Бога, трѣбва да служишъ на ближния си. Да учишъ хората за Бацинството на Бога, трѣбва да вѣрвашъ въ братството на хората. Но това не ще рече, че трѣбва да обърнешъ църковния амвонъ на политическа катедра, и църквата на социална зала.

Повече отъ необходимо е, протовѣдѣта на християнския проповѣдникъ да обгрѣща всички нужди на челоуѣка, на обществото. Не бива проповѣдѣта да е едностранчива, тѣсногърда, суха и отвличена. Но, когато проповѣдника навлѣзе всрѣдъ нуждитѣ на своето слушателство, трѣбва да не се себезабравя и отъ християнско увѣщание, проповѣдѣта му да стане политическа рѣчь.

Миналитѣ нѣколко мѣсеци особно сж благоприятствували за проявата на този родъ проповѣдническа слобостъ. Нѣкои дори сж станали сжщински „генералъ-оратори“ на амвона. И вмѣсто удобрѣнието на публиката, тѣ сж виждали нейното незадоволство.

О, евангелски проповѣдници! проповѣдавайте отъ амвона само Евангелието. Здравое се залостете за него! „Нѣщото, което ме интересува“, казва Камбалъ Морганъ, е „че хората сж тѣй невѣжи относително Евангелието, и второ, че хората желаятъ да слушатъ, кога се говори отъ и за Евангелието“. Практически, това е доказано всѣкѣждъ. Ако, вие давате на хората нищо друго, освѣнъ Евангелието, и тѣ се нуждаятъ отъ него, ако вие проповѣдвате евангелскитѣ истини на простъ, ясенъ и искренъ езикъ, тѣ ще ви слушатъ радостно. „Не ме е срамъ да благовѣстнувамъ (не да политиканствувамъ) Христовото Евангелие“, казваше Павелъ, „защото е сила Божия, за спасението на челоуѣцитѣ“. Вие питате, каква е днешната нужда на нашия народъ? Отговаряме: Евангелието.

Вие питате, каква е днешната нужда на нашиятъ църкви? Отговаряме: Евангелието.

Вие питате каква е нуждата на днешнитѣ проповѣдници? Отговаряме: Евангелието и пакъ Евангелието, господа!

Грѣхътъ въ нѣкои църкви. Най-лютитѣ и дълготрайни рани, които получава челоуѣкъ, не сж отъ неговитѣ врагове, а отъ онѣзи, които сж мили нему. Раната отъ неприятеля не се чувствува. Но болката отъ неприятеля мъчно се забравя. Това е всеобщъ фактъ.

Християнството е било спѣвано не толкозъ отъ безвѣрници и изобщо отъ негови врагове, колкото отъ тѣзи, които минаватъ за християни. Християнската църква е страдала и днесъ се пѣтти не отъ чужди нечестивци, а отъ самитѣ ѝ чада. Вжтрѣ, между четиритѣ стѣни на църквата се приковава Христосъ на кръстъ. Колко църкви има днесъ, които сж безъ сила и съвършено разтурени, поради грѣхътъ на църковниците? Разпри, крамоли, клѣвет-

ничества, отдумвания, завистъ, злоупотрѣбления, ограбвания единъ други, сѣднение и осѣждане—ето дѣйствителната физиономия на нѣкои църкви. Търговскитѣ спекулации, измамливи порачителства, фалшиви контракти и договори вършени отъ хора на църквата сѣ били и сѣ най-дълбокитѣ рани на много църкви. Не е наша работа да казваме имена. Тѣ сами се знаятъ, И кой ги не знае? Заприличали сѣ на димящи: възлени изтрѣгнати отъ огънь, които нито свѣтятъ, нито утопляютъ, а само димятъ....

И важното е, че тѣ още се търпятъ въ църквата. Ей, тѣ не само се търпятъ, но се избиратъ и за църковни настоятели, или дякони! О, врѣмена! О, ярави! Какви врѣмена доживѣхме! Едно врѣме Исусъ оглѣте къмшикъ и изпѣди търговцитѣ изъ храмътъ, а днесъ крадцитѣ и фалшификаторитѣ за дякони и настоятели се избиратъ! Ще ни кажатъ, но, църквата не е ли повикана именно за такива, за да ги поправи и спасе? Право, мисията на църквата е да покаже Спас теля на изгубенитѣ, обаче, това не ще рече, че единъ, който взима чуждото притежание по единъ хитаръ начинъ и оставя цѣло сѣмейство на улицата, че единъ такъвъ пладнешки крадецъ бива да се избира за дяконъ или настоятелъ съ цѣлъ да се спасе. Не, крадцитѣ, фалшификаторитѣ, измамницитѣ, и „кавгаджитѣ“ не могатъ да иматъ нищо общо съ Царството Божие, на което Царство, църквата е посланица. Църквата е домъ за молитва и не бива да се прави „вертенъ разбойнически“.

Когато мислимъ за бъдещето на нѣкои стари църкви, като хасковската, иде ни да плачемъ за онѣзи, които първи съ рискъ на своя животъ положили основитѣ на тая стара църква. Да ли сѣ прѣдполагали тѣ, че подиръ тѣхъ ще дойдатъ „янгльшъ“ християни да разсипятъ изграденото? Да ли сѣ прѣдвжждали тѣ, че ще се вмѣкнатъ и вълци между стадото, за да го разграбятъ и умъртвятъ? Да ли сѣ мислили тѣ, че грѣхътъ въ форма на фалшификации, завистъ и умраза ще отрови сладкия потокъ на духовния имъ животъ?

Ахъ, ветерани на това свято дѣло! Вий не бихте повѣрвали тогава, ако ви се кажеше, че вашитѣ старания, вашия градежъ ще бѣде разрушенъ само въ нѣколко години отъ ядливитѣ и фалшиви църковни пригърженци. Да, вий не бихте се усъмнили ни за минутка тогава — а, сега? Плачете и ридайте, и нека сълзитѣ ви се обърнатъ въ потокъ и плачътъ ви се чуе всждѣ, защото, това което сте градили едно врѣме, днесъ се руши и събаря прѣдъ очитѣ ви. Но, нестойте пасивни. На всѣка цѣна, запрѣтнете се, и очистете църквата. Фалшификаторитѣ и крадцитѣ изключете, умразата и завистъта ограничете, и духътъ на любовта запалете върху олтаря на благодатъта на Онзи, Който порица фарисейтѣ и угнетителитѣ.

Нуждата отъ модеренъ Илия. Старозавѣтния Илия е челоуѣкъ, отъ който днешнитѣ амвони се нуждаятъ. Пророкъ Илия не се боеше да изобличава грѣхътъ както въ нискитѣ мѣста, тъй и въ високитѣ.

Днесъ много проповѣдници се боятъ дори да четатъ нѣкои силни евангелски пасажы, да не би нѣкой отъ църковнитѣ богаташи се оскърби. И ние мжно можемъ да достигнемъ и повлияемъ малкитѣ прѣстѣпници, защото ласкаемъ голѣмитѣ

прѣстѣпници.

Въ нѣкои църкви има хора, мѣстото на които не е тамъ, но проповѣдника се бои да отреже гангрясалата рана, за да не изгуби положението си.

Ахавъ бѣше царъ, но Илия проведенъ отъ Бога не се побоя да прочете присѣдата му. Исусъ когато видѣ, че храмътъ е обърнатъ въ търговски вертепъ, направи къмшикъ и изгони прѣстѣпницитѣ. Филипъ Стронгъ не се подвоуми да изобличи богаташитѣ и търговцитѣ въ църквата си, които даваха свонѣтѣ здания подѣ наемъ за кръчма и други вертепи. Тѣ се разсърдиха, разфучаха, намразиха своя пастиръ, —но що отъ това? Пастирътъ на душитѣ не бива да жали себе си, своя интересъ. Той е проповѣдникъ на истината, посланикъ на Бога. И когато пригързва малкитѣ рани, трѣбва смѣло да пише голѣмитѣ гангрясали подути мѣста. Тѣзи които даватъ по-голѣми суми на църквата и вършатъ свѣтск. дѣла нѣкои проповѣдници вмѣсто да ги изобличатъ, тѣ ги ласкаятъ и пазятъ, да не ги докачатъ и си отдрѣпнатъ подрѣжката. Каква измама! Тѣй се руши, а не се поддържа църква. Грѣхътъ е грѣхъ, не важи въ какви дрехи е облѣченъ, и проповѣдника на Евангелието трѣбва да го посрѣщне съ копие на гравдата.

Проповѣдникъ, който се бои да каже нѣщо което ще му подкопае мѣстото и изгуби амвона, тои нѣма вѣрата на проповѣдникъ каквато трѣбва да има за да проповѣдва Евангелието. Той трѣбва да има вѣра, че ако изгуби мѣстото си въ единъ градъ, защото е говорилъ истината, и само истината, че ще намѣри мѣсто въ другъ градъ. Той трѣбва да вземе урокъ отъ Илия.

Защо нѣкои проповѣдници не успѣватъ?

1. Защото тѣ не обичатъ своята работа.
2. Защото тѣ не работятъ съ неуморимо постоянство.
3. Защото тѣ нѣматъ нуждното образование.
4. Защото тѣ не познаватъ добръ Библията.
5. Защото тѣ не купуватъ подходящитѣ за работата имъ книги.
6. Защото тѣ не култивиратъ навика да четатъ.
7. Защото тѣ не знаятъ какъ да посрѣщнатъ модернитѣ проблеми.
8. Защото тѣ не сѣ схванали значението на Исусовата повѣля: „идете“!
9. Защото тѣ не се интересуватъ въ живота на другитѣ.
10. Защото тѣ прѣнебрѣгватъ своя собственъ духовенъ животъ.

Войната и Евангелието. Балканската война откри много поетически таланти, много белетристи и... и особенъ видъ защитници на Евангелието. Който знае и не знае, — цѣла плеада стихотворци възпѣха героитѣ паднали на македонскитѣ полета. Дори нѣкои отидоха до тамъ, че масовитѣ кръвопролития и касаници нарѣкоха „поезия“, а не война! (Простете имъ, защото тѣ не сѣ били на бойното поле, а въ нѣкоя поетично наредена стая въ свободното царство).

Обаче, най-кумични бѣха „патриотитѣ“, които ентусиазирани отъ блѣскавитѣ побѣди и безчовѣчни кръвопролития, подиряха пасажы въ Евангелието за да оправдаятъ своитѣ дѣяния. И задрачиха статии отъ царството и отъ бойното поле, пълни съ

цитати изъ Евангелието, доказвайки (?) че кръвопролитията сж оправдани отъ Евангелието, щомъ се вършатъ за общо благо. Тѣ, имайки една идея въ главата си, изваждатъ стихове отъ Евангелието за да подкрѣпятъ тѣй по авторитетно онова, което излагатъ прѣдъ читающата публика. Грѣшката е тамъ, че тѣ не извличатъ идеята отъ Евангелието, а своята идея трудятъ се да окрасятъ и подкрѣпятъ съ евангелски стихове.

Нека бждемъ ясни и откровени. Въ страницитѣ на Евангелието не се оправдаватъ кръвопролитията и войнитѣ, да ли тѣ сж за общо благо, или за едно ограничено меншество. Духътъ на Христовото Евангелие не оправдава никаква война. И мамятъ сж онѣзи, които дирятъ въ евангелската ука защита на варварскитѣ дѣяния. По-добрѣ, кога говорите и пишете за война и кръвопролития, цитирайте друга книга и други „авторитети“, а не Евангелието и Христа. Защото, съ това само показвате, или вашето неразбиране Христа и религията Му, или пъкъ лукавата цѣль, да се направи компромисъ между любовта и мечътъ. Пазете се отъ прѣсилень патриотизмъ, а най-вече пазете се отъ извѣртенъ евангелизмъ. Христовата религия съ мечъ не се разпространява. Христовата религия съ кръвъ не се пои. На войнитѣ тя се не радва, а робството и тиранията съ любовъ и свѣтлина унищожаватъ.

Дѣла, които не умиратъ. Не отдавна имаше единъ позивъ въ сп. „Искрица“ за събиране на помощи, да се купятъ чиновъ и камбана за свищов-

ската българска евангелска църква. На този позивъ се отзоваха нѣкои твърдѣ щедро, и възмогнаха на църквата да купи петъ дълги чина. Църковното настоятелство става изразителъ на чувствата на църквата, като благодари на слѣдующитѣ подарители:

г. А. В. Велчевъ отъ Варна	100 лева
г. М. П. Каратанасовъ „	20 „
г. Кон. Хараламбовъ „	5 „
г. Д. П. Дюгмеджиевъ „	2 „
г-жа А. П. Мишкова—Свищовъ	40 „

Настоятелството храни надежда, че фонда за камбана скоро ще бжде събранъ, защото върва въ готовността у много хора да помогнатъ. Камбана е належаща нѣща нужда. 500 лева ще рѣшатъ въпроса. Ще ли се намѣрятъ 100 души да дадатъ по петъ лева? Съ благодарностъ ще се приематъ всички лепти и печататъ въ колонитѣ на „Хр. Свѣтъ“. Пари за камбана се изпращатъ до касиера на Евангелската църква г. Сава Тихчевъ—Свищовъ.

Списание „Искрица“. Нѣкои, които много говорятъ, разправяли, че „Искрица“ е спрѣла, по натиска на Войводовската конференция. Не се лъжете! Нѣма подобно нѣщо. Искрица се прѣустановява за звѣстно врѣме по особни причини, свързани съ редакцията ѝ. Но прѣзъ това врѣме на нейнитѣ абонати ще се изпраща „Хр. ст. свѣтъ“, който по съдържание и духъ не ще отстѣпи отъ оная на „Искрица“. Освѣтъ това, редакцията на „Искрица“ възнамѣрява да издава книжки, така че, абонатитѣ ѝ могатъ да очакватъ да я видятъ пакъ единъ день.

Назадъ при Библията: Нашия библейски курсъ.

Въ свръзка съ недѣлното училище.

Библията е единъ складъ на най-скжпото съкровище, подобно на което свѣтътъ никога не е намѣрилъ.

Въ нея Богъ се е открилъ тѣй ясно щото и най-простия чловѣкъ безъ затруднение може да Го намѣри.

Сжичко това може да е вѣрно, и ние пакъ да сме безнадежни и безпомощни. Каква е ползата отъ единъ складъ, ако вратата е заключена и ключътъ е изгубенъ? Каква е ползата на безцѣното съкровище, ако пжтя до него е буренясалъ и нѣма водачъ да ни заведе до него! Каква е ползата отъ Библията, ако тя стои затворена въ шкафа, или е захвърлена въ прахътъ?

Всеобщата нужда днесъ е отворена Библия.

Библията е жива книга.

Тя отива въ Валисъ и очиства почвата, като измита калната литература и желтата преса.

Библията отива въ Шотландия и реформира чрѣзъ своето влияние цѣлата тая стра-

на въ всякия нейнъ животъ и производство.

Библията отива въ Англия и я издига до величие, влиянието на която цѣлъ свѣтъ чувствува днесъ.

Библията отива въ Африка и озарява тъмнитѣ и непроходими мѣста, и отваря пжтя на цивилизацията.

Библията отива въ Америка и обръщатая страна въ свободна федерация, кждѣто за всѣкого се намира мѣсто и работа.

Библията отнесена отъ командиръ Пери прѣди 57 години въ Япония, е извѣршила такъва реформа, каквато науката не е сънувала.

Библията събори китайскитѣ стѣни и очисти пжтя за цивилизацията между оная раса. Вижете и обратната страна.

Турция не позволи на Библията да влѣзе въ нейнитѣ институти, но пропадна, като една разкапана държава.

Русия, която до скоро не позволяваше да се чете Библията отъ народа, минава за най-монархическата страна, която не може да

търпи своитѣ синове, писатели и поети, а ги праща на заточение, или задъ граница.

Франция, прѣди сто години, отхвърли Библията. Вързаха я за опашката на магаре да я влачи по улицитѣ. Но, Франция не останана не наказана. Нейнитѣ синове потънали въ развратъ и безвѣрие дирѣха цѣръ въ револвера, или отровата. Самоубийствата станаха на мода.

Подиръ всичко казано до тукъ, не става ли ясно, че Библията носи съ себе си свобода, свѣтлина, наука и животъ? И че тамъ дѣто я нѣма, тамъ царува мракъ и робство?

Е, добръ. Не правимъ ли грѣшка, ние, българитѣ, като изгонваме Библията изъ училищата, и като я нѣмаме въ домѣтъ за да се чете и изучава?

Вий прѣподавате на дѣцата история, математика, и класически басни, а не имъ давате да учатъ Библията, защото щѣло да има различни разбирания по нея.

Вий прѣподавате въ училище прѣдмети по еволюцията, макаръ еволюционеритѣ, всички да не се съгласяватъ помежду си; вий учите младитѣ на наука отъ всѣкой сортъ, макаръ ученитѣ да не се съгласяватъ помежду си; вий четете лекции по политическа економия, макаръ економиститѣ да сж вѣчни опонери единъ на другъ. Но, защото щѣло да има много разбирания и тълкувания на Библията, за това не бивало да се чете и изучава Библията отъ всички, освѣнъ отъ поповѣтъ.

Тогава тогава не се чудете, защо ученикъ убива учителя си, защо синъ и дѣщеря възставатъ противъ родителитѣ си и защо много младежи вмѣсто за живота, ставатъ кандидати за затвора.

Най-голѣмата нужда на нашия народъ е Библията. Дайте му нея въ ржката, и въ кжсо врѣме той ще бжде великъ по душа, великъ по всичко!

Схвъщайки тѣй нѣщата, ние отваряме особенъ библийски курсъ въ колонитѣ на „Хр.

Свѣтъ“, който по своята материя ще бжде едно библийско кореспонденско училище. Онѣзи които иматъ или нѣматъ Библия, ще могатъ чрѣзъ този курсъ да се запознаятъ съ истинитѣ изложения въ Библията, истини, които често пжти се замѣгляватъ отъ други учения и идеи. И онѣзи които ходятъ на недѣлни училища въ Евангелскитѣ църкви ще могатъ добръ да си служатъ съ внушенията, които ще се даватъ въ нашия библийски курсъ.

Прочее, този библийски курсъ (или недѣлно училище, както мнозина го зоватъ) нека бжде вашето кореспонденско библийско училище, и всички въпроси, които ще се породятъ у васъ като четете библийскитѣ обяснения, пращайте ги въ редакцията на „Хр. Свѣтъ“ за отговоръ.

Редовнитѣ уроци ще почнатъ отъ идущия брой и ще слѣдватъ редовно въ всички бройове а сега, запомнѣте добръ това:

Евангелието въ всички страни.

Казва се, че около четиридесетъ хиляди мохамеданци въ Мала-Азия минали въ лоното на християнската религия.

Женитѣ въ Корея по нѣкога ходятъ около 160 километра до едно отъ недѣлнитѣ

училища, които се държатъ два пжти прѣзъ годината.

Прѣзъ миналата година 175,000 младежи се записали въ класовѣтъ за систематическо изучаване на Библията.

Британското Чуждестрано Библейско Дружество е разпратило 7,394,000 екземпляра Библии на 440 различни езици прѣзъ миналата година.

Индия съ 315,000,000 население има само четири милиона християни, или единъ християнинъ на всѣки десетъ езичници. Отъ тѣзи християни единъ и половина милионъ сж католици.

Американското Библейско Дружество прѣзъ миналата година е разпратило 430,098 Библии, 670,728 отъ Новия Завѣтъ, 2,590,375 части отъ Библията. Всичко 3,700,000 екземпляри, печатани на осемдесетъ и петъ различни езици.

За мисионери и мисионерска работа въ цѣлия свѣтъ прѣзъ миналата година сж...

лющи, да се ку

жена, стояща при вратата на своята кѣща, била погледната въ лицето отъ единъ пѣтникъ. И по тази причина, нейния мъжъ е билъ до убиване. Когато дѣцата дошли да молятъ татка си, да не бие майка имъ, той ги затворилъ въ една отъ стаитѣ и имъ казалъ да мълчатъ, защото това което върши е право и скоро тѣ ще иматъ друга майка. За жената въ Индия нѣма свободенъ животъ, защото още Евангелието не е възприето.

Японскиятъ бившъ министеръ на просвѣщението, Айза, прави усилия да основе нова религия съ цѣлъ да заякчи японското управление. Той твърди, че Императорътъ изхожда отъ божествена раса, и е прѣдставителъ на Аменоминаканъ-чи-но-Ками, творецъ на свѣта, който се нарича Императорътъ на Небето въ Китай, Буда въ Индия, и Богъ въ западнитѣ страни. Цѣльта му слѣдователно е да направи императорътъ централната фигура въ тази нова религия и да подчини хората подъ неговата властъ. Граждани отъ други страни могатъ да се зачислятъ къмъ тази нова религия, като станатъ японски поданици.—И тѣзи хора иматъ нужда отъ Евангелието, за да се освободятъ отъ веригитѣ на робството.

Има 5,000,000 повече Мохамедани въ Британската империя, отколкото християни.

Католическата църква рапортира, че въ цѣлия свѣтъ има 200,000,000 католици и 15,800 католически мисионери.

Петнадесетъ мисионерски дружества работятъ въ Египетъ съ 300 мисионери.

Въ Америка има единъ докторъ на 577 челоуѣка. Въ езическитѣ страни има единъ докторъ на 2,000,000 челоуѣка. Каква голѣма разлика между християнския и езическия свѣтъ!

Свѣта е мохамеданския университетъ Аль-Азаръ, Египетъ. Въ него има десетъ хиляди студенти, отъ които, прѣди да влѣзнатъ, се изисква да знаятъ на изустъ цѣлия Коранъ. Цѣлниятъ курсъ е отъ осемъ години. Какво добро поле за Евангелието!

Тѣй плачевно е положението на жената въ нѣкои части на Индия, щото мъжътъ се оправдава, ако убие жена си само защото нѣкой другъ е видѣлъ лицето ѝ. Разправя се една подобна случка станала въ Калкута. Една

Генералъ Будъ подтикна евангелската работа, която за 34 години обгърна педесетъ държави, тридесетъ различни езици, и поддържа 20,000 работници. И е основалъ 600 заведения за бѣднитѣ.

Въ Куба 55 на стотѣ отъ негритѣ и 41 на стотѣ отъ бѣлитѣ сж неграмотни. И тѣ се нуждаятъ отъ Евангелието.

На 19 Мартъ (н. с.) тази година се отпразднува стогодишнината отъ рождението

на Давидъ Ливингстонъ, великиятъ мисионеръ въ Африка. Прѣзъ своята кариера въ тъмния континентъ, той е прѣпжтувалъ 29,000 мили, изслѣдвалъ е едно пространство отъ единъ милионъ квадратни мили, открилъ езарата Ниаза, Бянуело, Муро и Гали и водопада Виктория и прѣвъ е кръстосалъ цѣлата линия на Танганика, като е прибавилъ много нѣщо на ботаниката, географията и зоологията.

Ливингстоновото сърдце е заровено подъ едно дърво въ африкански лѣсъ; тѣлото му е било балсамирано отъ неговитѣ двама африкански слуги и носено до брѣгътъ за цѣли деветъ мѣсеци пѣтъ прѣзъ пустинята. Сега то почива въ църквата Уестминистеръ Абей. Но душата на Ливингстонъ продължава да живѣе и тъмния континентъ бързо крачи къмъ евангелизиране.

Единъ силенъ доводъ, че християнската любовъ свързва здраво христовитѣ послѣдователи, безъ разлика на нации и раси, се намира въ факта на тѣхната готовностъ да помогнатъ единъ другото. Д-ръ Каунтъ въ София е получилъ значителна сума за раздаване на бѣднитѣ изпратени нему отъ малката методиска църква въ Виена. Високохумания Епископъ Нюлсънъ, който дойде самъ въ България да види положението на страната ни, е апелиралъ къмъ различнитѣ църкви въ Европа да помогнатъ на пострадалитѣ отъ войната въ България. Неговия апелъ е изтрѣгналъ симпатиитѣ на много църкви, и изпратили парични помощи.

Въ едно отъ писмата си до Д-ръ Каунтъ въ София, Епископъ Х. С. Стънцъ, който за нѣколко години е билъ помощникъ секретаръ на Методиското Мисионерско Дружество и надзирателъ на мисионерската работа въ Европа, между другото казва: „Нѣколко милиона тукъ (Америка) искрено желаятъ и се надѣватъ за падането на Цариградъ. Ний искаме Силитѣ да стоятъ на страна, догдѣ съюзницитѣ изгонятъ фесътъ отъ Европа“.

Въ Англия и Америка, казва се, че има по-вече отъ 700 християнски проповѣдници евреи.

Погрѣбението на Микадо, японския императоръ, е струвало 8,750,000 лева.

Въ Бенерасъ, Индия, святъ градъ за Хиндузитѣ има 2,000 капища и 500,000 идоли.

Какво широко поле за евангелска работа!

„Идете по всичкия свѣтъ и проповѣдайте Евангелието на всѣка тваръ“. — Нѣма ли нужда и нашето отечество отъ него? Познато ли е Евангелието на всѣкой български домъ, и ако не е, защо? Какво прави църквата? Дѣ е духовенството?

Християнски Анекдоти.

Христосъ и нѣкои религиозни учители

Веднѣжъ единъ чловѣкъ падналъ въ една дълбока, мрачна пропастъ, гдѣто затыналъ въ страшна тиня. Чувало се само отъ врѣме на врѣме охкане и плачъ безъ обаче да има възможността да се помръдне. Конфуций, разхождайки се нѣкъдѣ наблизо, доближилъ края на пропастьта, и извикалъ: „Нещастнико! жалъ ми е за тебе, но защо си билъ толкозъ глупавъ да отидешъ тамъ? Послушай съвѣта ми — ако нѣкога излѣзишъ отъ тамъ, пази се да не влѣзешъ пакъ.“

Слѣдъ него идва единъ будистки свещеникъ и той му казва: „Нещастнико, сърдцето ме боли, като те виждамъ тамъ! Потруди се, да се изкатеришъ до половината на пропастьта поне, и азъ ще ти помогна, за да излѣзешъ горѣ“. но човѣка билъ съвършено безпомощенъ. Дохожда най-послѣ самъ Христосъ и като чува виковетѣ, спуска се къмъ пропастьта, слиза при нещастника, изважда го и му казва:

„Иди и не съгрѣшавай вече!“.

Идоли, или камбана?

Мисионеръ, живущъ въ Траванкоръ, видѣлъ какъ единъ отъ туземнитѣ жители идѣлъ една заранъ къмъ къщата му съ много тежкъ товаръ на гърбътъ. Като пристигналъ, той стоварилъ единъ човалъ на зѣмта и внимателно го изпразнилъ. Това било идолчета. „Защо си ги донесълъ, тука?“, го попиталъ мисионера. „Азъ не ги искамъ“, билъ отговорътъ. Ти си ни училъ, че тѣ не ни сж нуждни, господине; но ние сме намили, че тѣ могатъ да влѣзатъ въ работа. Не мислишъ ли, че ще бжде добрѣ да ги стопимъ и излѣмъ една камбана за нашата църква? Внушението било одобрено, и отъ идолитѣ направили камбана за да кани хората на богослужение.

5,000

АБОНАТИ СЕ ТЪРСЯТЪ ЗА „ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ“

Не си ли ти единъ отъ тѣхъ? Ако си абониранъ, запиши други петъ; ако не си, още днесъ се абонирай.

ПОМИСЛИ МАЛКО:

Защо пощенския раздавачъ да не носи *религиозно-социално четиво* въ домътъ ви, или на дюкянътъ ви заедно съ писмата и другитъ вѣстници?

Нима за **3 ЛЕВА** годишно ще лишишъ себе си и фамилията си отъ *едничкото въ България мѣсечно религиозно-социално списание*?

Запомни добръ: „Християнски свѣтъ“ тази година ще съдържа слѣднитъ осемъ отдѣ,

1. Духовенъ и социаленъ отдѣлъ.

2. Литературенъ отдѣлъ.

3. Християнски анекдоти.

4. Домашенъ животъ.

5. Библейски уроци

6. Вътрѣшни новини.

7. Евангелието въ всички страни.

8. Младежки отдѣлъ.

Да имашъ това четиво въ домътъ си всѣки мѣсецъ, въ 16 страници, на бѣла хубава хартия голѣмъ форматъ, е като да проводишъ цѣлата фамилия на училище.

И... и всичко това за 3 лева годишно!! *най-бѣдното сѣмейство* може да получава „Християнски свѣтъ“. Икономисайте отъ друго нѣщо. та се абонирайте за „Хр. Свѣтъ“. Не оставяйте за утрѣ. Днесъ пишете. Абонирайте и други. Пари се изпращатъ чрѣзъ пощенски записъ, или въ пощенски марки. Абонирането става всѣки день.

Списанието излиза всѣки мѣсецъ, въ 16 страници, на чиста бѣла книга, голѣмъ форматъ и струва 3 лева годишно.

Отъ 5 до 10 нови записани абонати се прави 10% отбивъ. За повече отъ 10 аб.—особно споразумение съ администрацията.

Всичко за „Хр. Свѣтъ“ се изпраща до главния редакторъ Павелъ Мишковъ—Свищовъ.